

Right!

TIJDSCHRIFT VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND

Ter Apel

de mensen die doen ons heel bang

SPREEKUR IN
HET HABBO HOTEL

KINDERRECHTEN IN
DE PALESTIJNSE GEBIEDEN

ARTIKEL 32: BESCHERMING TEGEN KINDERARBEID

1 De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind te worden beschermd tegen economische exploitatie en tegen het verrichten van werk dat naar alle waarschijnlijkheid gevaarlijk is of de opvoeding van het kind zal hinderen, of schadelijk zal zijn voor de gezondheid of de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke of sociale ontwikkeling van het kind.

2 De Staten die partij zijn, nemen wettelijke, bestuurlijke en sociale maatregelen en maatregelen op onderwijsterrein om de toepassing van dit artikel te waarborgen. Hiertoe, en de desbetreffende bepalingen van andere internationale akten in acht nemend, verbinden de Staten die partij zijn zich er in het bijzonder toe:

- a een minimumleeftijd of minimumleeftijden voor toelating tot betaald werk voor te schrijven;
- b voorschriften te geven voor een passende regeling van werktijden en arbeidsvoorwaarden;
- c passende straffen en andere maatregelen voor te schrijven ter waarborging van de daadwerkelijke uitvoering van dit artikel.

Afgelopen maart hield bijzonder hoogleraar kinderarbeid Kristoffel Lieten van de Universiteit van Amsterdam zijn afscheidscollege. Hij heeft in zijn werk en in vele onderzoeken duidelijk gemaakt dat kinderarbeid – nog steeds – een erg groot probleem is. Bovenstaand artikel uit het Kinderrechtenverdrag maakt duidelijk welke verplichtingen overheden hebben om kinderen te beschermen tegen economische exploitatie.

Voor meer informatie zie: www.childlabour.net.

Foto: Irewoc

10

Redactioneel

Right! Now

Jongeren positief over werkstraffen in de buurt; aanwezigheidsplicht ouders bij kinderrechter; onvoldoende bescherming tegen kindermishandeling

'De mensen die doen ons heel bang'

Right! op bezoek op vertrekcentrum Ter Apel

Actie!

Samen op de bres tegen meisjesbesnijdenis

Column

Paradoxen
Herman Baartman

Interview

Marc Dullaert is de eerste Nederlandse Kinderombudsman. Right! sprak met hem.

5 Kinderrechtenroem

Sipke Jan Bousema

6

Luisteren naar de jongere

Deel drie uit de serie: over het horen van alleenstaande minderjarige vreemdelingen

10 Klachtenmechanisme bij het Kinderrechtenverdrag

De stand van zaken

14 Leren van je fouten

Aloys van Rest

15 De werkdag

Agent Boudewijn Mayeur houdt spreekuur in het Habbo Hotel

16 Interview

'Alle kinderen moeten kunnen klagen over de jeugdzorg'
Ineke Glissenaar van het Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg.

17 Kind in rechtspraak

18 Buitenland

'Onze generatie gaat het verschil maken'
Jongeren uit de Palestijnse gebieden.

21 Kinderrechtenhuis

21 Twents schorsingsmodel veelbelovend om opsluiten te voorkomen

Right! sprak met betrokkenen van andere jeugdreclassering en justitie.

21 Zorg voor ondervoede kinderen

Fotoreportage

22 Cultuur

24 All Right!

14

28

Colofon

April 2011

Right! Tijdschrift voor de Rechten van het Kind is een uitgave van Defence for Children - ECPAT Nederland

Redactieadviesraad

Menno Bosma, Mariëlle Bruning (voorzitter), Goos Cardol, Lennie Haarsma, Majorie Kaandorp, Jeanette Kok, Ton Liefwaard, Adrienne van Rheenen

Redactie

Maartje Berger (strafrecht), Joyce Brummelman (jeugdzorg), Manon Eijgenraam (jurisprudentie), Sabine de Jong (cultuur), Nanneke Nix (Kinderrechtenhuis), Carla van Os (hoofdredactie en vreemdelingenrecht), Aloys van Rest (directeur), Celine Verheijen (uitbuiting), Jolien Verweij (nieuws en eindredactie)

Verder werkten mee aan dit nummer

Herman Baartman, Sipke Jan Bousema, Hellen Kooijman, Kristoffel Lieten/Irewoc, Marjolijn Onvlee, Anke Sprakel, Stichting Kinderpostzegels Nederland, Stichting Vluchteling

Vormgeving

Ontwerp: Akimoto, Amersfoort
Opmaak: Nulduizend, Den Haag

Beeld

Guus Bons, Joost van den Broek/Hollandse Hoogte, Defence for Children Palestina, Irewoc, Inge van Mill/Hollandse Hoogte, Stijn Rademaker/Hollandse Hoogte, Dieter Schutte, Wim Steenhagen, Stichting Kinderpostzegels Nederland, Stichting Vluchteling, Josee Tesser (cover), Henk van Zuidam

Druk

Stenco, Amsterdam

ISSN: 0927-1333
© 2011

Abonnementen

Jaarabonnement € 35,00
Losse nummers € 9,00
Jongeren en studenten € 25,00

info@defenceforchildren.nl
www.defenceforchildren.nl
Postbus 11103, 2301 EC Leiden

Het reproductie recht voor de artikelen, foto's en illustraties berust bij de makers. Overname alleen na voorafgaande schriftelijke toestemming.

Defence for Children - ECPAT ontvangt substantiële financiële bijdragen van Stichting Kinderpostzegels Nederland, Plan Nederland, UNICEF Nederland, ICCO/Kerk-in-Actie en

ONGEPASTE AANPASSINGEN PASSEND ONDERWIJS

Kinderen hebben niet alleen recht op onderwijs, ze hebben ook recht op onderwijs dat 'passend' is, gericht op hun persoonlijke ontplooiing, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens, zo staat in artikel 29 van het Kinderrechtenverdrag.

De regering heeft aangekondigd op 1 augustus 2012 het nieuwe stelsel van passend onderwijs te willen invoeren. Tegelijk met de invoering zal een bezuiniging worden doorgevoerd van driehonderd miljoen euro op onderwijs. Vooral het speciaal onderwijs zal door deze bezuiniging worden getroffen. Ik maak me grote zorgen over de gevolgen van de invoering van het nieuwe stelsel en de bezuinigingen voor de leerlingen met een Cluster 3- en 4-indicatie. Dit zijn leerlingen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking en langdurig zieken (Cluster 3) en leerlingen met een psychiatrische en/of gedragsstoornis (Cluster 4). Deze toch al kwetsbare groep kinderen dreigt extra hard te worden getroffen. Ook de vele kinderen die nu dankzij het 'rugsakje' in het reguliere onderwijs kunnen blijven, krijgen het lastig. Daar zit dan ook een van de vele ongerijmdheden in de plannen. Enerzijds betoogt minister Bijsterveldt van Onderwijs dat we veel te veel 'speciale' kinderen hebben in het land, anderzijds maakt ze het voor kinderen met een beperking nagenoeg onmogelijk om zo volwaardig en zo gewoon mogelijk in de maatschappij te participeren.

Kinderen met Downsyndroom kregen bijvoorbeeld tot nu toe in het reguliere onderwijs geld voor de inzet van een extra leerkracht voor acht uur per week. Scholen zetten die rugsakjes in om lesstof op maat te maken en om leerlingen die dat nodig hebben, extra individuele begeleiding te geven. Het rugsakje wordt de komende twee jaar gehalveerd en zal uiteindelijk met het geld voor de ambulante begeleiding verdwijnen. De klassen in het speciaal onderwijs worden tien procent groter. En ondertussen is het voor de leerkrachten in het reguliere onderwijs daarmee nagenoeg onmogelijk om passend onderwijs te bieden aan hun leerlingen, met of zonder bijzondere problemen.

Behalve strijdig met het Kinderrechtenverdrag, lijkt me dit ook niet passen bij het VN-Gehandicaptenverdrag dat Nederland al ondertekend, maar nog niet geratificeerd heeft. Op dit moment werkt Nederland hard aan de implementatie van het Verdrag. Artikel 4 van het Gehandicaptenverdrag verplicht de staat om bij alle wetten en regels ervoor te zorgen dat mensen met een beperking niet gediscrimineerd worden. Artikel 9 roept de staat op om alles in het werk te stellen om gehandicapten volwaardig te laten participeren in de maatschappij en artikel 7 bevat dezelfde bepaling als artikel 3 van het Kinderrechtenverdrag: het belang van het kind moet voorop staan.

Ik zie dan ook niet hoe het op deze wijze feitelijk buitensluiten van deze extra kwetsbare kinderen door een dergelijke megabezuinigingsmaatregel de kinderrechterlijke toets der kritiek kan doorstaan. Het recht van deze kinderen om 'gewoon' mee te blijven doen binnen het reguliere onderwijs, waar door het kabinet zo op wordt gehamerd in de media, betekent voor hen onder deze omstandigheden immers altijd een verslechtering. Het Wetsvoorstel Passend Onderwijs in combinatie met deze forse bezuinigingen voldoet dan ook niet aan het recht op passend onderwijs dat alle kinderen toekomt.

Mariëlle Bruning,
Voorzitter van de redactieadviesraad van Right!
en hoogleraar jeugdrecht aan de Universiteit Leiden

ONDERZOEKSRAPPORT AANWEZIGHEIDSPlicht VAN OUDERS BIJ DE KINDERRECHTER

Per 1 januari 2011 zijn beide ouders wettelijk verplicht om te verschijnen op de strafzitting van hun kind. De gevolgen van deze aanwezigheidsplicht zijn geïnventariseerd door Regioplan, in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. Hoofddoel van de regeling is het verminderen van recidive bij de minderjarige. Regioplan concludeerde in zijn rapport van december 2010 dat dit effect matig is en dit argument ook niet kan worden ondersteund door ander onderzoek.

Uit het onderzoek komt naar voren dat bij de meeste jeugdzittingen in ieder geval één van de ouders van de minderjarige verdachte aanwezig is. Zittingen waarbij beide ouders aanwezig zijn, komen minder vaak voor. In een enkele zaak is het een bewuste keuze van ouders om niet te komen. Nadeel is dat de minderjarige hierdoor de steun mist van zijn ouders. Maar ook ouders lopen de uitleg tijdens het proces mis en de kans om hun visie op het verhaal te geven.

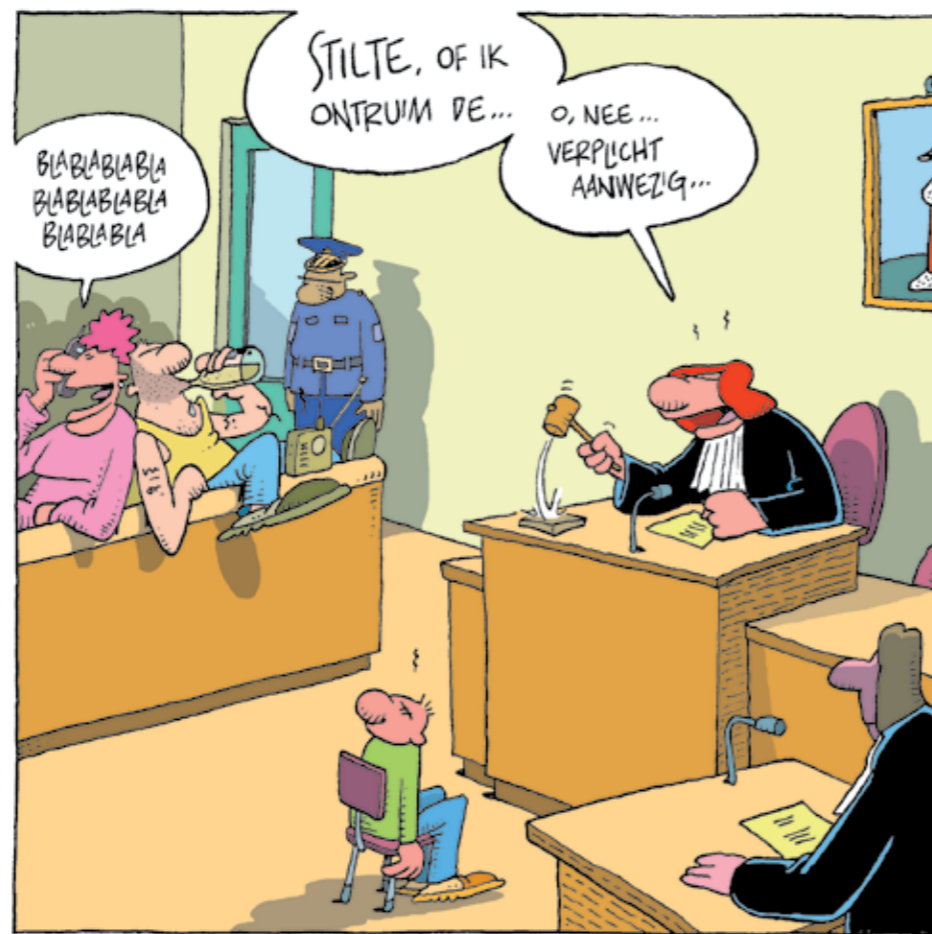
Voor de politie, het Openbaar Ministerie, de rechters en de Raad voor de Kinderbescherming betekent de regeling extra werk.

Defence for Children vindt het belangrijk dat ouders worden betrokken bij het strafproces van hun kind, maar twijfelt aan de effectiviteit van de verplichte verschijning. Een nadeel van de regeling is dat wanneer ouders niet verschijnen, de procedure

langer gaat duren. Een betere uitwerking van de bepaling die hierover is opgenomen in het Kinderrechtenverdrag, is dat ouders op een constructieve wijze worden betrokken, door bijvoorbeeld meer

aandacht te schenken aan de communicatie met de ouders gedurende de procedure.

Voor meer informatie zie: www.regioplan.nl

Illustratie: Wim Steenhagen

OPVANGCENTRUM SLACHTOFFERS LOVERBOYS BLIJFT BESTAAN

In Nederland is een tekort aan gespecialiseerde opvang voor minderjarige slachtoffers van seksuele uitbuiting. Asja is een opvang- en behandelvoorziening in Friesland voor meisjes in de leeftijd tot en met 23 jaar die slachtoffer zijn of dreigen te worden van loverboys. Asja dreigde de deuren te moeten sluiten omdat de financiering ophield.

Aangezien er geen oplossing is voor de opvang van slachtoffers van loverboys en om te voorkomen dat de expertise en kennis van Asja verloren gaan, hebben staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie en staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten van Volksgezondheid, Welzijn en Sport besloten om de subsidie aan Asja met anderhalf jaar te verlengen.

Het kabinet zal deze zomer bekendmaken op welke wijze de opvang van 'bijzondere groepen', waaronder slachtoffers van loverboys, in de toekomst zal worden vormgegeven. Hiervoor wordt door onder andere ECPAT en UNICEF al jaren gelobbyd. Zij hopen dan ook dat dit daadwerkelijk gaat gebeuren na de zomer.

MINISTER ONTSLAGEN OM SCHENDING VAN MENSENRECHTEN

De Deense minister van Integratie en Kerken, Birthe Rønn Hornbech, is begin dit jaar ontslagen om dat zij het parlement niet ingelicht had over de situatie van een groep stateloze personen die het Deense burgerschap geweigerd was. De groep bestaat uit in Denemarken geboren

mensen van Palestijnse afkomst. Hen had het Deens staatsburgerschap niet geweigerd mogen worden omdat dit een schending van het Kinderrechtenverdrag is. De Deense premier Lars Løkke Rasmussen stelde een onafhankelijke commissie in om onderzoek te doen.

JONGEREN REDELIJK POSITIEF OVER WERKSTRAFFEN IN DE BUURT

In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum is onderzoek gedaan naar de beleving van jongeren die een werkstraf in de buurt hebben uitgevoerd. Gekeken is in hoeverre dit door hen als vernederend wordt ervaren. Mogelijke negatieve reacties en sociale uitstoting dragen namelijk het risico in zich dat deze jongeren worden gestigmatiseerd.

De onderzoekers concluderen dat de meeste jongeren geen grote moeite hebben met de herkenbaarheid (ze dragen felgekleurde hesjes) of dat ze

dat accepteren omdat zij de werkstraf tot een goed einde willen brengen. Jongeren zijn positief over buurtprojecten wanneer het werk nuttig is, de sfeer goed, de werkmeester 'tof' is en zij zich gewaardeerd voelen. De buurt kan positief bijdragen aan die waardering. Door positieve reacties van de omgeving worden de jongeren niet gestigmatiseerd of sociaal uitgestoten, maar geresocialiseerd.

Bron: Ton Nabben, Jennifer Doekhie en Dirk Korf, m.m.v. Marijn Everartz, *Beleving van de werkstraf in de buurt door jongeren*, 2010, Bonger Instituut voor Criminologie, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit van Amsterdam.

Jongeren aan het werk. © Halt Nederland. Foto: Dieter Schutte. De jongeren op de foto zijn modellen.

OPNIEUW TOENAME MELDINGEN KINDERPORNO OP INTERNET

Sinds de oprichting van het Meldpunt Kinderporno, vijftien jaar geleden, is het aantal meldingen aanzienlijk toegenomen. In 2010 steeg dit tot 9164. Nooit eerder ontving het Meldpunt zoveel meldingen. Van deze meldingen betroffen 1260 meldingen verboden materiaal dat op een Nederlandse server stond. Het Meldpunt gaf deze door aan de Nederlandse politie. Veel van deze meldingen betroffen zogenaamde 'uploaddiensten'. Deze diensten zijn deels gratis en erg populair voor het verzenden van (grote) bestanden, waaronder helaas ook kinderpornografie. Opvallend was de stijging in het aantal meldingen over Usenet, een apart deel van internet dat bestaat uit discussie- en nieuwsgroepen.

Via de website www.helpwanted.nl kunnen jongeren een melding maken van online seksueel misbruik. In 2010 ontving het Meldpunt bijna twee keer zoveel meldingen als in 2009 (327). In veel gevallen maken jongeren foto's waarin zij zichzelf op erotische wijze tonen voor hun vriend of vriendin, die zij vervolgens onder vrienden verspreiden. Dergelijke foto's zijn uiteindelijk terug te vinden op pornografische websites. Om jongeren bewust te maken van de gevaren, is structurele voorlichting nodig. Sinds kort kunnen jongeren (anoniem) chatten op Helpwanted.

Door het hoge aantal meldingen van kinderporno treedt een capaciteitsprobleem op bij de politie. Maaike Pekelharing, woordvoerder van het Meldpunt Kinderporno: 'Ondanks de grote aandacht voor het probleem, blijkt er nog altijd een capaciteitsprobleem bij politie en justitie te bestaan. De werkdruk is de laatste jaren erg toegenomen. Wij zien dan ook graag dat structureel voldoende capaciteit beschikbaar is.'

WIJ BLIJVEN! OPGERICHT

Defence for Children heeft de vereniging Wij Blijven! opgericht. Kinderen die langer dan vijf jaar in Nederland zijn en geen verblijfsvergunning hebben, kunnen hier lid van worden. Honderden vreemdelingen-kinderen leven in grote angst. Angst dat ze teruggestuurd worden naar een land dat ze niet kennen omdat ze al jarenlang in Nederland zijn en hier zijn thuisgeraakt. Defence for Children zet zich in voor deze kinderen en voert actie.

Deze kinderen horen in Nederland en moeten hier kunnen blijven. Ze zitten op voetbal of turnen, hebben Nederlandse vrienden, spreken Nederlands, zitten op Nederlandse scholen.

De Tweede Kamer heeft dit in 2010 ook gezegd maar de minister voor Immigratie & Asiel voert die wens van de Kamerleden niet uit. Deze kinderen vormen een kwetsbare groep mensen. Gezinnen met kinderen moeten zo snel mogelijk uitsluitel krijgen of ze in Nederland kunnen blijven, zodat ze kunnen werken aan hun toekomst. Als ze niet kunnen blijven, moeten ze goede,

individuele terugkeerbegeleiding krijgen in een veilige en vertrouwde omgeving. En als terugkeer niet lukt dan moet op een bepaald moment toch een oplossing voor de kinderen gezocht worden. Vijf jaar onzekerheid is meer dan genoeg. In mei organiseren Defence for Children en Wij Blijven! een startbijeenkomst om een actieplan te maken.

Zie voor het aanmeldformulier: www.defenceforchildren.nl

RAPPORT STRAFRECHTELIJKE AANPAK KINDERMISHANDELING

Kindermishandeling is strafbaar. Toch wordt er niet vaak aangifte gedaan van kindermishandeling bij de politie. Het totale aantal kinderen dat jaarlijks slachtoffer wordt van kindermishandeling wordt geschat tussen de 106.000 en 150.000. Volgens het Kinderrechtenverdrag moet er bij de aanpak van geweld tegen kinderen niet alleen aandacht te zijn voor preventie en hulpverlening, maar ook voor een strafrechtelijke aanpak. Een strafrechtelijke aanpak draagt bij aan het stoppen van het geweld en is tegelijkertijd een krachtig signaal dat geweld tegen kinderen niet geaccepteerd wordt.

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum heeft onderzoek gedaan naar de inzet van het strafrecht bij

kindermishandeling in de periode 2007-2008. Voor dit onderzoek is gezocht in het landelijk informatiesysteem van de politie. Hierin zijn over de periode van een jaar tijd 817 aangiften van kindermishandeling gevonden en 277 aangiften van partnergeweld waarvan kinderen getuige zijn geweest. Van de 817 aangiften voor kindermishandeling leidt ongeveer een derde tot een veroordeling. Van de overige tweederde worden veel zaken geseponeerd wegens een gebrek aan bewijs. In de meeste gevallen doet het kind (47%) of een van de ouders (40%) aangifte. Slechts 7% van de aangiften is afkomstig van professionele instanties, zoals de Raad voor de Kinderbescherming of Bureau Jeugdzorg.

Voor meer informatie zie: www.wodc.nl

MINISTER LEERS LAAT ASIEL-JONGEREN VRIJ

Minister Leers voor Immigratie en Asiel heeft aangekondigd te gaan stoppen met het gevangenzetten van alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

De wijze waarop grensdetentie en vreemdelingbewaring tot nu toe bij jonge asielzoekers en migranten werd toegepast, lag jarenlang onder nationaal en internationaal vuur omdat dit in strijd was met het Kinderrechtenverdrag. Jongeren konden maandenlang van hun vrijheid worden beroofd vanwege het enkele feit dat ze geen geldige verblijfspapieren hadden.

Vreemdelingenbewaring gaat, zo schrijft Leers, alleen nog toegepast worden bij jongeren die verdacht zijn van of veroordeeld voor een misdrijf, zich hebben onttrokken aan een meldplicht of andere vrijheidsbeperkende maatregelen, of die eerder verdwenen zijn met onbekende bestemming. Verder kan maximaal veertien dagen voor vertrek vreemdelingenbewaring toegepast worden, net zoals nu gebeurt met kinderen in gezinnen. Wanneer een jongere aan de grens de toegang tot Nederland wordt geweigerd, kan detentie alleen nog toegepast worden in afwachting van de uitkomst van een leeftijdsonderzoek.

Minister Leers stelt uitdrukkelijk het belang van het kind voorop in deze koerswijziging. Daarmee wordt concreet invulling gegeven aan een van de basisbeginselen uit het Kinderrechtenverdrag: dat het belang van het kind de primaire overweging vormt in het beleid dat hen treft.

SOCIALE MEDIA OOK GEBRUIKT VOOR KINDERSEKSTOERISME

De Nederlandse ict'er van Israëlische afkomst Amir I. (37) uit Krommenie is veroordeeld tot anderhalf jaar celstraf en anderhalf jaar voorwaardelijke straf voor het runnen van het zwaar beveiligde pedoforum Boylover.net, bezit van kinderporno en seksueel misbruik van een veertienjarige jongen in Brazilië.

Het pedoforum dat Amir I. beheerde, telde ongeveer zeventigduizend mannelijke en vrouwelijke leden uit dertig landen. Forumdeelnemers uit allerlei landen hebben door bemiddeling van een Braziliaan die actief was op dit forum,

seks gehad met minderjarigen. Sociale media zoals forums, blogs en nieuws-groepen zijn een schatkamer voor daders die in contact willen komen met andere kindermisbruikers. Zij kunnen daar afbeelden uitwisselen, evenals informatie over locaties waar seks met kinderen makkelijk verkrijgbaar is, of in contact komen met mensen die kinderen in een uitbuitingssituatie houden.

Uit onderzoek van ECPAT International (2010) blijkt dat op een kwart van de forums die gaan over sekstoerisme, ook informatie over minderjarigen te vinden is.

Ook blijkt dat kindersekstoeristen steeds vaker via internet rechtstreeks in contact komen met minderjarigen in het buitenland en ze daarna in eigen persoon komen opzoeken om ze seksueel te misbruiken.

Sinds 2010 kan melding gemaakt worden van kindersekstoerisme op www.meldkindersekstoerisme.nl, een samenwerking tussen het Meldpunt Kinderporno en ECPAT. Vanaf maart 2011 is hiervoor een speciale banner beschikbaar, die ook op sociale media en forums geplaatst kan worden.

GENERAL COMMENT OVER DE BESCHERMING VAN KINDEREN TEGEN GEWELD

Het Comité voor de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties heeft op zijn 56e zitting begin dit jaar een nieuw General Comment aangenomen. Dit General Comment nr. 13 geeft nadere uitleg over de inhoud en betekenis van artikel 19 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Artikel 19 roept regeringen op om alle passende maatregelen te nemen om kinderen te beschermen tegen kindermishandeling en andere vormen van geweld.

Het General Comment is bedoeld om staten te helpen bij de uitvoering en het realiseren van de bepalingen die in artikel 19 staan en geeft een gedetailleerde uitwerking van deze bepalingen. Het Comité adviseert staten om te zorgen voor een allesomvattende aanpak van geweld tegen kinderen. Op basis daarvan kunnen dat de verantwoordelijke ministeries en alle andere betrokken partijen vanuit hetzelfde denkkader werken en hun beleid en praktijk beter op elkaar af stemmen.

ONVOLDOENDE BESCHERMD TEGEN KINDERMISHANDELING

Kinderen tussen nul en twaalf jaar worden in Nederland onvoldoende beschermd tegen kindermishandeling in het gezin. Dit constateert de Onderzoeksraad voor de Veiligheid in zijn onderzoeksrapport dat op 13 januari 2011 is gepresenteerd. De Onderzoeksraad voor de Veiligheid heeft een analyse gemaakt van 27 gevallen van kindermishandeling met fatale en bijna fatale afloop: 29 kinderen die overleden of ernstig gehandicapt raakten door mishandeling door (één van) de ouders. Eén van de conclusies van de Onderzoeksraad is dat de betrokken professionals in de jeugdzorg onvoldoende in staat zijn om een zorgvuldige risico-inventarisatie en -evaluatie te maken van de veiligheids-situatie van het kind. De jeugdzorg grijpt niet snel genoeg in bij vermoedens van kindermishandeling, stelt de Onderzoeksraad.

Een knelpunt hierbij is de privacybescherming van ouders. Vaak beschikken de jeugdzorgprofessionals niet over alle gegevens die zij nodig hebben om een zorgvuldige risico-inventarisatie en -evaluatie te kunnen maken. Dit komt vooral omdat zij deze informatie niet krijgen van de andere professionals die hulp verlenen aan het gezin en die niet verplicht zijn mee te werken aan het onderzoek van de jeugdzorg. De Onderzoeksraad beveelt aan dat de overheid de jeugdzorg in staat moet stellen om op te treden wanneer een melding wordt gedaan over een vermoeden van kindermishandeling. Daarnaast dient de professionaliteit in het kindveiligheidsstelsel te worden vergroot en moet er worden geleerd van voorvallen door systematisch onderzoek naar de oorzaken en achtergronden van (fatale) voorvallen.

Voor meer informatie zie: www.onderzoeksraad.nl

Kinderen op vertrekcentrum Ter Apel leven in angst

‘DE MENSEN DIE DOEN ONS HEEL BANG’

Asielzoekerskinderen zijn bang voor Ter Apel, het vertrekcentrum voor uitgeprocedeerde asielzoekers. Defence for Children kreeg jaren geleden al een hartverscheurende brief van een meisje dat schreef: ‘Ik wil niet naar Trappel’. De ervaringen van kinderen op Ter Apel, zijn samen te vatten onder één noemer: angst.

Right! ging een kijkje nemen en sprak met enkele kinderen over hun angsten en over hun dromen.

door Carla van Os

‘Ik wil later in een asielzoekerscentrum wonen’, zegt Fabio (elf jaar, bijna twee jaar op Ter Apel), ‘dat is veel veiliger dan in een huis.’ Fabio was twee toen zijn moeder Angola verliet, heeft in Nederland in zeven jaar tijd op vijf verschillende asielzoekerscentra gewoond en woont nu al twee jaar op Ter Apel. In dat korte leven is een asielzoekerscentrum dus de allerveiligste plek waar hij ooit is geweest. Toch voldoet het verblijf op een asielzoekerscentrum ook niet aan de normen uit het Kinderrechtenverdrag (zie www.kindinazc.nl). Kennelijk zijn de asielzoekerscentra voor kinderen veel minder erg dan Ter Apel.

Fabio kampt met stevige gedragsproblemen en slikt medicijnen daarvoor. Hij is het schoolvoorbeeld van de opstandige jongen die zijn problemen vertaalt in externaliserend, ordeverstoring gedrag. Hij krijgt hulp. In tegenstelling tot zijn zusje José (acht jaar), die het stereotype van de vrouwelijke variant laat zien: stil en angstig. José is voor alles bang en vaak verdrietig. ‘Als ik uit school kom, ren ik altijd heel hard naar huis. Hier op het centrum zijn veel enge mannen, die schreeuwen. Maar ik ben ook altijd bang dat mijn moeder er niet meer is. En ik durf ook niet alleen te slapen. En naar de wc gaan vind ik ook heel eng.’

Op de vraag of ze hier wel eens met de juf over heeft gepraat omdat er misschien wel iemand is die haar kan helpen om een beetje minder bang te zijn, schreeuwt Fabio: ‘Dat helpt echt niet! De juf is ook van hun.’ Fabio verklaart de angst van zijn zusje vooral door de frustratie die op het centrum heerst: ‘de mensen hebben hier veel stress, dan is er snel wat aan de hand. En dat is dan best eng.’ Hij vertelt gedetailleerd over een steekpartij waar hij getuige van was en beschrijft zelfs precies hoe het bloed vloede.

BANG OM MOEDER KWIJT TE RAKEN

Dat José bang is dat haar moeder er niet meer is als ze uit school komt, is niet zo gek. Het is buitengewoon verontrustend dat onder de kinderen op Ter Apel de angst dat zij van hun ouders worden gescheiden, zo levend is. Dat komt omdat de Dienst Terugkeer & Vertrek in hun tweewekelijkse gesprekken met de ouders steevast meldt dat als de ouders niet meewerken aan hun terugkeer, ze op straat zullen belanden en dat dan hun kinderen elders opgevangen zullen worden. Dat bevestigen niet alleen Lucky (brief in kader) en de moeder van José en Fabio, maar ook minister Leers van Asiel en Migratie. In antwoord op Kamervragen over deze praktijk zei hij dat het

zijn informatieplicht is om ouders te vertellen wat er met de kinderen zal gebeuren als ze op straat staan. Deze verregaande vorm van intimidatie betekent feitelijk dat het instrument van de Kinderbescherming (tijdelijke uithuisplaatsing) dat is bedoeld om de ontwikkeling van kinderen te waarborgen, wordt ingezet in een migratierechtelijk conflict tussen ouders en overheid.

De moeder van Lucky maakte zelf mee dat ze bij de kinderrechter moest verschijnen omdat vanuit de leiding van Ter Apel op een uithuisplaatsing van de kinderen was aangedrongen. ‘De rechter zei dat ik een goede moeder was en dat ze daarom de kinderen helemaal niet konden afpakken’, vertelt de moeder. ‘Maar mijn dochter is er heel erg van geschrokken. Dat zie je aan heel kleine dingen. Als ze zit te eten, valt soms het eten van haar lepel. Dan is ze gewoon met iets heel anders bezig. Alle kinderen zijn hier ook heel erg bang voor de politie. Als ze een politiewagen zien, stuiven ze alle kanten op.’

Hope is het zusje van Lucky. Zij vertelt dat ze ook heel bang is dat ze niet meer bij haar moeder kan zijn als ze op straat worden gezet. ‘Maar ik ben ook wel bang dat we dan niets meer te eten hebben’, voegt ze er aan toe. ‘En ook geen dekens.’

BRIEF UIT TER APEL

De mensen die doen ons heel bang. Mijn vader zat heel lang in de gevangenis. Tien maanden. Dat was niet leuk. Ons hoofd ging draaien de hele dag. We konden niet slapen want hun zeiden: ‘je vader komt niet terug’. Dat vinden we niet leuk. En in Ter Apel is het echt heel slecht. Ik kan bijna niet slapen. Ze maken ons de hele tijd bang. Wij moesten ook een keer in de gevangenis. Vier maanden. Dat doet pijn en ik was heel ziek. We willen graag een huis. Onze situatie is heel moeilijk. Wij zijn met vijf zussen. Wij zijn geboren in Nederland maar de mensen zeggen: ‘ga naar jouw eigen land’. Maar wij weten niet hoe Afrika is. De mensen zeggen ook dat wij op straat moeten. Waarom zeggen ze dat? Op school denken wij de hele tijd aan onze situatie. Onze vader en moeder zijn heel erg moe. Dit jaar is een keer de Kinderbescherming erbij geweest. Mijn moeder zegt dat als wij op straat moeten dat ze de kinderen dan afpakken omdat we geen huis hebben. De mensen maken ons bang. Wij hopen dat de regering ons wil helpen want wij kunnen heel goed leren. Maar nu kunnen we ons niet concentreren op school. Lucky, acht jaar en woont twee jaar op Ter Apel.*

Foto: Inge van Mill/Hollandse Hoogte

Foto: Joost van den Broek/Hollandse Hoogte

SCHEIDING MAG GEEN PRESSIEMIDDEL ZIJN

Als het goed is, is er inmiddels een einde gekomen aan de tweewekelijkse dreigementen over de scheiding van ouders en kinderen. Het gerechtshof in Den Haag besliste op 11 januari 2011 namelijk dat dat niet mag. De belangen van de overheid om het vreemdelingenbeleid uit te voeren wegen minder zwaar dan die van de kinderen om samen met hun moeder opgevangen te worden. Het Hof zegt nadrukkelijk dat het scheiden van kinderen en ouders ook niet als pressiemiddel mag worden gebruikt: 'Als drukmiddel om de moeder te bewegen aan het verkrijgen van uitreisdocumenten mee te werken mag de scheiding van de kinderen uiteraard niet worden gebruikt (...)'. Op 27 juli 2010 had het Hof al beslist dat de kinderen niet op straat mochten worden gezet. De overheid reageerde daar toen op met het voorstel om dan voortaan de kinderen in een jeugdzorginstelling te plaatsen en de ouders aan hun lot over te laten. De uitspraken van het gerechtshof zijn voorbeelden van hoe rechters omgaan met de uitspraak van het Comité voor Sociale Rechten in een klacht van Defence for Children tegen Nederland over het recht op onderdak voor ongedocumenteerde kinderen. Op 20 oktober 2009 verklaarde het Comité die klacht gegrond omdat het op straat zetten

van kinderen hun menselijke waardigheid aantast, een minimumnorm die voor alle mensen moet tellen, met of zonder papieren. Minister Leers van Immigratie en Asiel is in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak van het Haagse Gerechtshof. In afwachting van dat proces heeft hij de Tweede Kamer laten weten geen gezinnen met kinderen vanuit asielzoekerscentra of Ter Apel op straat te zetten.

SCHOOL VOOR DE GEZELLIGHEID

Fabio zegt dat op de school op Ter Apel de kinderen niet zo veel leren: 'ze proberen vooral de kinderen hier een beetje blij te maken. Hiervoor zat ik op een gewone school, daar moest je wel echt leren. Hier op Ter Apel zitten de kinderen meestal achter de computer, op internet. Je leert hier veel minder dan op een echte school.'

Lucky en Hope vinden het wel erg leuk op school. 'Ze doen heel erg veel om het gezellig te maken', zegt Lucky. 'En er is een klimrek!', voegt Hope toe, 'en soms krijgen we koekjes van juf.' De rechtbank in Breda heeft op 7 januari 2011 in een zaak beslist dat het voor een bijzonder kwetsbaar kind dat veel extra begeleiding nodig heeft geen optie was om naar Ter Apel

TER APEL

Het opvangcentrum Ter Apel ligt in de gemeente Vlagtwedde, Oost-Groningen, en is in 1996 opgericht als vertrekcentrum waar uitgeprocedeerde asielzoekers de terugkeer naar hun land van herkomst moeten voorbereiden. Nu heeft het ook de functie van aanmeldcentrum, tijdelijke noodvoorziening, centrale ontvangstlocatie en heet het oorspronkelijke vertrekcentrum: de vrijheidsbepalende locatie. De mensen die in op deze laatste afdeling verblijven, hebben een dagelijkse meldplicht. Op dit moment zijn er 1.050 opvangplaatsen voor (uitgeprocedeerde) asielzoekers op Ter Apel, die capaciteit moet uitgroeien naar 2.000. Het Centraal Opvang orgaan Asielzoekers heeft daarvoor een bestuursovereenkomst voor dertig jaar gesloten met de gemeente Vlagtwedde.

te moeten vertrekken. De gemeente Breda moet opvang aan het gezin verlenen, zo oordeelde de rechter. De rechtbank in Zwolle deed een soortgelijke uitspraak op 9 maart 2010. Ook in die zaak ging het om kwetsbare kinderen die extra begeleiding genoten. In beide zaken speelde daarnaast het feit dat het verblijf op Ter Apel wel eens lang kon gaan duren omdat het zicht op uitzetting ontbrak. De zorg die er bestaat over het langdurig verblijf van kinderen op Ter Apel zou wellicht een mooi onderzoeksonderwerp voor de kersverse Kinderombudsman, Marc Dullaert, zijn.

EEN KAMER MET POSTERS

José en Fabio slapen samen op een kleine kamer waarop precies twee bedden, een kast en een bureautje passen. Hun moeder heeft een aparte slaapkamer. De al even kleine huiskamer delen ze doorgaans met een andere bewoner. Op de muur boven de bank is met grote letters FIN gekalkt. Dat heeft een suïcidale medebewoner gedaan. De kinderen en hun moeder staat een verhuizing te wachten naar een nog veel kleinere caravan. De slaapkamers daar zijn kleiner dan een gevangenis. Een stapelbed, en daarnaast zo'n zestig centimeter staruimte. Geen kast. De kleren dus in een tas. De tas op de grond als er geslapen moet worden en op het bed als je overdag op de slaapkamer moet zijn. Elke caravan telt drie van zulke slaaphokken, en die worden gevuld tot de caravan vol is. Er kunnen dus bijvoorbeeld drie alleenstaande ouders met drie kinderen geplaatst worden. Hun gedeelde huiskamer is ongeveer zo groot als twee van die slaaphokken. De caravans zijn bedoeld als Tijdelijke Nood Voorziening. En daar zijn ze ook best voor geschikt. Het is prima om even te moeten kamperen in afwachting van de start van de asielprocedure. Nu worden ze echter ingezet om gezinnen in te huisvesten die al lang op Ter Apel verblijven. De kinderen in deze gezinnen waren al extra kwetsbaar toen ze in Ter Apel kwamen en het jarenlange verblijf heeft hen geen goed gedaan. Een moeder die al naar de nieuwe, kleine caravan is overgeplaatst zegt dat haar tweejarige dochtertje nog niet heeft kunnen slapen: 'het doet haar denken aan de gevangenis, waar we ook gezeten hebben'.

Foto: Guus Bons

Lucky en haar zusje Hope hoeven niet naar de caravan toe, hun gezin is daarvoor te groot. Aanvankelijk was hen wel gezegd dat ze ook moesten verhuizen. Hun moeder denkt dat dit hoort bij de algeheel toegepaste techniek om mensen een zo miserabel mogelijk leven te laten leiden op Ter Apel in de hoop dat ze uiteindelijk van pure ellende vanzelf vertrekken: 'Het lijkt wel alsof ze steeds weer iets nieuws verzinnen om je pijn te doen. Je gaat hier kapot aan de trauma's.' Fabio en José moeten wel eendaags de zoveelste verhuizing incasseren en naar de kleine caravan vertrekken.

Lucky fantaseert, anders dan Fabio die op een plaatsje op een asielzoekerscentrum hoopt, over een echt eigen huis waar ze later zou willen wonen. 'Ik zou heel graag een kamer met posters willen', zegt ze. De muren op Ter Apel zijn opvallend saai en grijs. Alle bewoners hebben ook hun blauwe gordijnen dicht. Misschien tegen de kou of tegen de inkijk, maar naargeestig is die verzameling houten keten zonder blik op het leven daarbinnen wel. Lucky wil nog wel wat meer dan posters alleen. 'Stel je voor dat je later echt geld hebt! Dan kun je leuke dingen in je huis zetten. Zoals een computer.' 'En schmink kopen', roept Hope enthousiast en verzucht dan: 'ja, dan kan je vader echt iets voor je kopen en dan heeft misschien iedereen wel een kamer'.

*overal waar in dit artikel wordt gesproken over 'gevangenis', doelen de kinderen en hun ouders op vreemdelingenbewaring; het vastzetten van mensen op grond van hun verblijfsstatus. De namen van de kinderen zijn vanwege privacyredenen gefingeerd.

MEER INFORMATIE

Zie voor meer informatie over het recht op onderdak de notitie van de coalitie Geen Kind op Straat op www.geenkindopstraat.nl

NASCHRIFT

Fabio en José zijn op 10 april 2011 – na bijna tien jaar verblijf in Nederland – uitgezet naar Angola.

SAMEN OP DE BRES TEGEN MEISJES BESNIJDENIS

Afgelopen maart waren zes Nederlandse jongeren die zich in Nederland actief inzetten voor de strijd tegen meisjesbesnijdenis, op bezoek in Ethiopië. Zij hebben ervaren hoe hun leeftijdgenoten daar voorlichting geven over dit onderwerp.

In Ethiopië komt meisjesbesnijdenis veel voor. De traditie is nog levend, al wordt het ieder jaar minder en is het bij wet verboden. Twee Ethiopische organisaties zijn met de Nederlandse jongeren opgetrokken om te laten zien hoe zij hun werk doen.

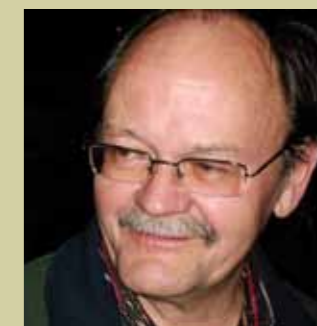
MET EEN BOODSCHAP

In het Siraro District in het zuiden van Ethiopië wordt voorlichting gegeven over de bestrijding van *Harmful Traditional Practices*, zoals kindhuwelijken en meisjesbesnijdenis. Dit wordt gedaan door leden van een jongerenclub. Met

dans, zang, drama en gedichten richten zij zich op andere jongeren en op de gemeenschap. Zang en dans zijn een goede manier om de gemeenschap te vermaken en ondertussen een belangrijke boodschap over te brengen. De betrokken personen krijgen een spiegel voorgehouden. De dorpsoudsten bijvoorbeeld, die de besnijdenis niet tegenhouden omdat ze beweren dat het een vrouwenzaak is, of de schoonouders die niet beseffen dat ze hun schoondochter in gevaar brengen met de besnijdenis.

TEGENBEZOEK

In mei vindt een tegenbezoek plaats. In Nederland richten de jongeren hun voorlichting voornamelijk op jongeren afkomstig uit landen waar meisjesbesnijdenis nog voorkomt. Ook in Nederland is meisjesbesnijdenis bij wet verboden. Stichting Kinderpostzegels Nederland heeft de Nederlandse en Ethiopische organisaties met elkaar in contact gebracht en maakt de uitwisseling mogelijk.

PARADOXEN

De studie van psychologische trauma's is een confrontatie met drie realiteiten: die van de kwetsbaarheid van een mens, diens vermogen tot herstel en diens vermogen kwaad te doen, aldus Judith Herman in haar boek over Trauma en Herstel. We vinden iemand die kwaad doet slechter naarmate we meer goeds van hem verwachten. En hij richt meer kwaad aan naarmate de kwetsbaarheid van degene die hij kwaad doet groter is. Ik doel hier op kwaad in relaties waarin de een het hebben moet van de toewijding van de ander.

Nog in het geheel niet bekomen van alle confrontaties de afgelopen decennia met ernst en omvang van dat soort kwaad hebben we een paar nieuwe schokken te verwerken gekregen, die van klerikaal misbruik van kinderen en die van seksueel misbruik in de jeugdzorg, meer in het bijzonder van kinderen die daar op basis van een maatregel in zijn terechtgekomen en waar de overheid dus een bijzondere eigen verantwoordelijkheid voor heeft. Hoe is het mogelijk dat dit gebeurt, dat het in zo'n omvang gebeurt en dat we het hebben laten gebeuren? Wir haben es nicht gewusst, aldus de flater van kardinaal Simonis. Ook in de jeugdzorg is het nooit een echt issue geweest. Intussen zijn er twee commissies aan het werk gezet om deze realiteiten te analyseren.

Mij puzzelen vooral twee vragen, een op instituutsniveau en een op individueel niveau. Wat klerikaal misbruik betreft: hoe is het mogelijk dat de Katholieke Kerk, die al eeuwen en eeuwen gepreoccupeerd is met het vermogen van de mens om kwaad te doen – met diens zondige natuur dus – voor dit kwaad nooit werkelijk oog heeft gehad? En hoe is het mogelijk dat iemand die juist kiest voor een leven van zorg en toewijding, zo met een kind omgaat? En sprekend over zorg en toewijding gelden mutatis mutandis dezelfde vragen voor de jeugdzorg en voor wie daarin werkt. Ik vermoed dat beide vragen samenhangen. Ze zijn cruciaal, ook met het oog op preventie, maar krijgen te weinig aandacht. Het zijn ook geen gemakkelijke vragen. Zelden heb ik met zoveel spanning uitgezien naar het rapport van een commissie.

Herman Baartman

Herman Baartman is emeritus hoogleraar preventie en hulpverlening inzake kindermishandeling.

De Kinderombudsman is begonnen!

‘JONGEREN EEN STEM GEVEN IS MIJN BELANGRIJKSTE TAAK’

Op 1 april - echt geen grap - is de Nederlandse Kinderombudsman van start gegaan: Marc Dullaert. De communicatiestrateg, bedrijfskundige en oprichter van KidsRights komt op voor alle kinderen in Nederland. Hij is voor twee jaar benoemd en hoopt dat dan in ieder geval de betrokkenheid van kinderen en jongeren bij het werk van de Kinderombudsman goed in de steigers staat.

door Carla van Os

Kinderombudsman! Gefeliciteerd met deze prachtige baan...

Ik mag jullie ook wel bedanken. Ik heb begrepen dat het Kinderrechtencollectief erg hard heeft geknokt voor de Kinderombudsman."

Waar komt uw ambitie vandaan om Kinderombudsman te worden?

Ik ben als oprichter van KidsRights jarenlang actief geweest voor kinderrechten in het buitenland en toen deze functie vrijkwam, bedacht ik dat het wel heel belangrijk is om me ook voor kinderen in Nederland in te zetten. Eerlijk gezegd vroegen mijn eigen kinderen ook wel eens waarom ik altijd alleen maar voor kinderen in het buitenland werkte.

Waar gaat u mee beginnen?

Mijn agenda is nog niet bepaald, maar ik wil eerst in contact komen met kinderen en jongeren. Participatie is topprioriteit nummer één, jongeren een stem geven zie ik als mijn belangrijkste taak. Verder ga ik zo snel mogelijk om de tafel met organisaties als Defence for Children, UNICEF en ECPAT om ervoor te zorgen dat hun expertise ook een plek krijgt in het werk van de Kinderombudsman.

Omdat ik boven de partijen sta, denk ik dat ik iets extra's kan betekenen. Daar wil ik niet belangrijk mee doen, maar als onafhankelijke, bij wet ingestelde, belangenbehartiger, denk ik ook de slagkracht van kinderrechtenorganisaties te kunnen vergroten. En ik ga ook onderzoeken hoe ik via de sociale media in contact kan blijven met jongeren.

Dus u gaat twitteren?

Wie weet...

Welke groepen kinderen hebben het in Nederland extra zwaar?

Dat is niet zo'n moeilijke vraag. Ik heb het Jaarbericht Kinderrechten 2010 gelezen en haal er dan zo de meest kwetsbare groepen uit: minderjarige asielzoekers en migranten, kinderen in de jeugdzorg en het jeugdstrafrecht, slachtoffers van kindermishandeling en uitbuiting. Het ligt voor de hand dat mijn aandacht naar hen zal uitgaan.

Dus ook de ongedocumenteerde kinderen zonder verblijfsvergunning hebben nu een Kinderombudsman?

Mijn opdracht ligt in het Kinderrechtenverdrag, en dat is er ook voor hen.

Kent u Right?!

Nog niet. Maar ik wil het blad graag leren kennen.

Wij gaan in elk nummer aandacht aan uw werk besteden. Het liefst zouden we een column van u hebben...

Daar ga ik over nadenken. De lezers zullen me in ieder geval gaan zien.

‘HELP EEN KIND DAT STUNTELT’

Tijdens mijn reizen als UNICEF ambassadeur heb ik veel gesprekken gevoerd met kinderen. Kinderen die iets meemaken in hun leven of onder moeilijke omstandigheden overleven, zijn bijzonder. Ze hebben een verhaal. Kinderen blijven me dan ook inspireren en verrassen.

Een aantal verhalen van kinderen hebben me bijzonder geraakt. Tijdens de eerste reis die ik maakte voor UNICEF, naar Kenia, bezocht ik een school waar kinderen met HIV/Aids en ouders met kinderen besmet met HIV/Aids opgevangen worden. Wat me vooral raakte, was dat die kinderen zichzelf niet zo bijzonder vonden, maar de omgeving hen wel. Door de omgeving werden ze niet geaccepteerd, werd hun leven afgenomen. De armoede zit niet in de kinderen maar in de omgeving.

En Markson bleef mij bij. Ik ontmoette hem tijdens een reis naar Brazilië. De eerste keer dat ik hem zag was hij twaalf jaar oud. Hij ging met hulp van UNICEF naar een naschoolse opvang. Maar zijn broers waren allemaal het criminele pad op gegaan. Na een aantal jaar, toen ik opnieuw afreisde naar Brazilië, zag ik hem weer terug. Hij doet nu een opleiding tot automonteur, maar hij leeft nog steeds in een gevaarlijke omgeving. Hij kan op dit moment twee kanten uit gaan. Ik zag de kwetsbaarheid in zijn ogen. Ik vroeg me af of hij de druk van buiten wel aan kan. Het werd me toen duidelijk dat ook voor deze jongeren hulp en opvang moet komen.

In deze fase van hun leven moeten kinderen sterker worden, tot ontplooiing kunnen komen en leren met verantwoordelijkheden om te gaan. Het is essentieel dat wij als volwassenen ze daarin ondersteunen.

Wat me inspireert is een uitspraak van Paul van Vliet: 'De zin van het leven is het leven doorgeven'. Dat merk ik ook, want het meest inspirerende vind ik anderen op weg te helpen en zelf te leren. Houd een leuk gesprek met kinderen die je tegenkomt. Help iemand op weg die loopt te stuntelen. Geef je eigen ervaring en lessen door. Het is gezond daarmee bezig te zijn. Dat is wat UNICEF doet en dat is wat ik doe.

Sipke Jan Bousema

Sipke Jan Bousema is TV-presentator en sinds 2002 Ambassadeur voor UNICEF. Hij houdt zich bezig met activiteiten en evenementen om het werk van UNICEF onder de aandacht te brengen. Sipke Jan is onder meer naar Kenia, Gambia en Brazilië geweest om een aantal UNICEF-programma's te bezoeken.

Illustratie: Josee Tesser

Luisteren naar de jongere

ANGST OM TE SPREKEN

Je verhaal doen, dat is wat een asielzoeker te wachten staat als hij in Nederland aankomt. Voor een kind dat zonder zijn ouders op de vlucht is, is dat extra moeilijk. De eerste dagen komt de jongere met tal van hulpverleners in aanraking en weet nog niet wie hij kan vertrouwen en wat wel en niet belangrijk is om te vertellen aan de gehoorambtenaren. Het slot van deze vervolgsérie over de communicatie met jongeren in verschillende juridische procedures, gaat over het horen van alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

door Joyce Brummelman

Het gesprek met de IND vond ik zwaar', zegt Leon (17). 'Ik ben twee dagen vastgehouden en ondervraagd. Ik heb veel gezien en meegemaakt in Somalië en vond het moeilijk om daarover te praten. Ik vond het naar om zo te worden verhoord en was bang.' Leon heeft asiel aangevraagd in Nederland. Vanaf zes jaar worden minderjarigen die alleen naar Nederland komen, gehoord door de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND) over de redenen van hun vlucht. Hij of zij zal verschillende gesprekken moeten voeren met deze instantie. Het eerste gehoor gaat over de identiteit, nationaliteit en de reisroute van de minderjarige. Daarna volgt het nader gehoor over de asiel-motieven. Sinds kort heeft de jongere enkele weken om zich daarop voor te bereiden.

ANGST VOOR AUTORITEITEN

Zoals Leon al aangeeft, is het nader gehoor een moeilijke klus voor een jongere. De IND stelt scherpe vragen die heel gedetailleerd zijn. De meeste jongeren die asiel aanvragen in Nederland komen uit oorlogsgebieden als Afghanistan, Somalië en Irak. Velen hebben dan ook traumatische gebeurtenissen achter de rug in het land van herkomst, maar ook tijdens de vlucht. Die ervaringen én ook het feit dat hen veelal geleerd is autoriteiten niet te vertrouwen, maken dat het nader gehoor niet altijd direct het hele verhaal van de jongere blootlegt. Dat is ook de evaring van advocaat Gerda Later: 'Kinderen kunnen getraumatiseerd zijn door wat ze hebben gemaakt. Het kan gebeuren dat ze verkeerde dingen verklaren of soms helemaal niet meer weten wat ze hebben verteld. Angst voor autoriteiten kan ook een rol spelen bij het verzwijgen van feiten.'

Omer, die op zijn zestiende uit Somalië is gevlucht, had ook moeite om direct zijn hele verhaal te vertellen. Dat kwam vooral omdat hij via Griekenland was gekomen. De regels willen dat asielverzoeken behandeld worden in het eerste EU-land waar de jongere zich meldt. Omer was heel bang om weer naar Griekenland teruggestuurd te worden: 'Toen ik in Griekenland aankwam, werd ik meteen opgepakt. Ik heb maanden vastgezet tussen volwassenen. Er waren geen tolken, geen verhoor en er was geen uitleg van wat er met me zou gebeuren.'

STEUN NODIG BIJ INTERVIEW

Zowel Omer als Leon vertellen dat ze tijdens het nader gehoor erg het gevoel hadden niet geloofd te worden en dat ze ook niet goed wisten waar de gesprekken precies voor bedoeld waren. Net als alle alleenstaande minderjarige vreemdelingen hadden ze wel een voogd. Maar die was niet bij de gesprekken aanwezig. 'Ik had het fijn gevonden als de voogd met me mee was gegaan naar de gesprekken met de IND' zegt Omer. 'De afgelopen keer was er een medewerker van Vluchtelingenwerk bij, dat gaf me ook al wel steun.'

Europees onderzoek van onder andere Defence for Children (www.evasp.eu) toont aan dat veel jongeren het als een gemis ervaren als er geen voogd bij het nader gehoor aanwezig is. De hoge caseload van de voogden maakt dat ze hier veelal niet aan toekomen. Uit het onderzoek blijkt ook dat er vaak problemen zijn met de communicatie omdat de tolk niet goed genoeg is ingespeeld op de taal en cultuur van de jongere en omdat de IND niet altijd even goed in staat blijkt te zijn om het interview af te stemmen op het ontwikkelingsniveau van de jongere.

VERTROUWENS BAND

Na het nader gehoor neemt de IND een besluit over het asielverzoek. Als dat negatief uitpakt voor de jongere, kan hij in beroep bij de rechter. Die beoordeelt of het besluit van de IND op een goede wijze is genomen. De minderjarige heeft recht op een advocaat. 'Het is belangrijk om als advocaat goed contact met het kind te hebben', benadrukt Gerda Later. 'Er moet voldoende ruimte zijn om een vertrouwensband met het kind op te bouwen. Dan krijg je ook het hele verhaal te horen. Het verschilt per zitting in hoeverre de jongere goed gehoord wordt. Dit hangt af van welke rechter ze hebben; sommige rechters stellen de goede vragen en vragen door, andere weer niet.' De asielaanvraag van Omer werd afgewezen omdat hij niet had verteld dat hij in Griekenland was geweest. Daarna is zijn advocaat een procedure gestart, maar hij heeft de rechter nooit gesproken. 'Ik was net achttien geworden en alleen op weg naar de zitting. Er was een treinstoring en toen ik aankwam, was de zitting al voorbij en mijn advocaat al weg. Ik had graag mijn verhaal willen doen bij de rechter.' Leon heeft de rechter wel gezien op de zitting. 'De rechter heeft me wel gevraagd wat ik wilde zeggen', zegt Leon, 'maar mijn advocaat zei het meest. Toen de uitspraak negatief was en het duidelijk was dat ik geen vergunning zou krijgen, zei de advocaat dat hij niets meer voor me kon doen en ik geen toekomst had.'

Het is de taak van de advocaat om op de kwetsbare situatie van het kind te wijzen bij de rechter en zijn persoonlijke omstandigheden naar voren te brengen. Dit had zijn advocaat volgens Leon niet gedaan. Leon heeft nu een andere advocaat die wel nog vertrouwen heeft in zijn toekomst. Hij verblijft nu illegaal in Nederland maar heeft binnenkort weer een gesprek met de IND. Er is een uitzettingsverbod naar Mogadishu waar hij vandaan komt, dus terugkeren is geen optie.

Omer verblijft ook illegaal in Nederland. Zijn advocaat heeft sinds de zitting geen contact meer met hem opgenomen. Hij kreeg de brief met de afwijzing toegestuurd waaruit hij zelf kon opmaken dan de rechter het niet met hem eens was. Hij heeft nu een andere advocaat die heeft gezorgd dat Omer binnenkort weer een gesprek bij de IND heeft. Hij hoopt dat het hem lukt om uit te leggen dat hij uit angst om weer naar Griekenland gestuurd te worden, had gelogen maar dat dit niet betekent dat de rest van zijn verhaal ook niet klopt. Inmiddels heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens onlangs in een andere zaak gezegd dat de omstandigheden waarin asielzoekers in Griekenland terecht komen zo slecht zijn dat er geen asielzoekers naar Griekenland mogen worden teruggestuurd. Nederland heeft de uitzettingen naar Griekenland daarom voorlopig opgeschort.

NOG STEEDS BANG

Omer vindt het lange wachten en het feit geen controle te hebben over zijn eigen leven en de toekomst, het moeilijkste aan de asielprocedure: 'Ik vluchtte uit angst voor geweld en oorlog en was blij dat het me was gelukt. Maar in Nederland voel ik me verloren, ik hoopte bescherming te vinden, maar wat ik Griekenland meemaakte en de onzekerheid hier, bezorgen me nog steeds angst. Nu ben ik niet meer bang voor de oorlog en het geweld, maar nu ben ik bang voor de vreemdelingenpolitie en voor wat de toekomst mij zal brengen.'

MEER INFORMATIE

Voor meer informatie over de problemen rondom het horen van alleenstaande minderjarige vreemdelingen zie: *Enhancing Vulnerable Asylum Seekers Protection* (EVASP), Dutch Report, 2009/2010, Defence for Children - ECPAT, Sabine de Jong & Carla van Os. www.evasp.eu

MOEIZAME BESPREKINGEN OVER KLACHTENPROCEDURE BIJ KINDERRECHTENVERDRAG

Het Kinderrechtenverdrag is er – uiteraard – voor kinderen. Het is het meest geratificeerde verdrag ter wereld, maar dat wil absoluut niet zeggen dat ook in alle landen de kinderrechten nageleefd worden. Waar kunnen kinderen heen als hun rechten geschonden worden? Ze kunnen naar de rechter in hun eigen land. Maar wat als dat niet helpt? door Majorie Kaandorp en Ton Liefwaard

Het idee is simpel: door aan het Kinderrechtenverdrag een klachtenprocedure toe te voegen krijgen kinderen de mogelijkheid om bij het VN-Kinderrechtencomité te klagen over kinderrechtenschendingen. Sinds 2009 onderhandelen landen, niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en leden van het Comité over de tekst van deze klachtenprocedure, die in de vorm van een protocol onderdeel uit zal gaan maken van het Kinderrechtenverdrag. Een aantal vragen stond daarbij centraal, onder andere of het mogelijk zal zijn voor het Comité om collectieve klachten, verzameld door bijvoorbeeld een Kinderombudsman, in behandeling te nemen. En of staten ervoor kunnen kiezen om het Comité niet toe te staan een onderzoek in te stellen naar kinderrechtenschendingen op hun grondgebied, of dat zij verplicht zijn mee te werken aan dergelijk onderzoek. Het in behandeling nemen van collectieve klachten is van groot belang om ook kwetsbare kinderen gehoord te laten worden en om structurele problemen in een land aan de kaak te stellen. Een vertegenwoordiger van een bepaalde groep kinderen van wie de rechten geschonden worden, moet hierover dan een klacht kunnen indienen bij het Comité. Bij de besprekingen over de klachtenprocedure begin dit jaar, is een aantal punten sterk afgezwakt. Dit leidde tot grote teleurstelling bij verschillende landen, ngo's en bij de leden het VN-Kinderrechtencomité.

Nederland stelde zich tijdens de onderhandelingen terughoudend op. Zo ondersteunde Nederland het voorstel om geen collectieve klachtenprocedure op te nemen. Misschien was de Nederlandse delegatie even vergeten dat de overheid net een Kinderombudsman in Nederland heeft aangesteld, die hierin bij uitstek een belangrijke bijdrage zou kunnen leveren.

In juni beslist de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties over het protocol. Misschien is het dan toch nog mogelijk laatste aanpassingen in de tekst door te voeren. Het zou de Nederlandse regering sieren als zij zich hier actief voor zou inzetten om daarmee de rechten van kinderen in Nederland en daarbuiten te versterken.

LEREN VAN JE FOUTEN, MOET WEL MOGEN

Jeugdreclasserders hebben een prachtige taak: zorgen dat jongeren met een strafrechtelijk verleden weer een positieve bijdrage aan de maatschappij kunnen leveren. Hiermee vervullen ze een opdracht die letterlijk zo in het Kinderrechtenverdrag staat. Via de VARA Ombudsman hebben de jeugdreclasserders nu de noedklok geluid. Doordat de regels voor de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) geen verschil maken tussen volwassenen en kinderen voelen de jongerenwerkers zich ernstig belemmerd in hun werk. Wij delen deze zorgen met hen.

Vorig jaar werd aan 1200 jongeren een VOG geweigerd. Bij veel jongeren gaat het om een klein vergrijp uit hun jeugd waarvan zij toen de gevolgen niet hebben overzien. Wie bijvoorbeeld op zijn vijftiende een brandje heeft gesticht, een fiets heeft gepikt of heeft gevochten, kan daar op zijn negentiende nog last van hebben bij het solliciteren naar een stage, baan, vrijwilligerswerk of bij het aanmelden voor een opleiding.

De jeugdreclasserders hebben een zwartboek over hun ervaringen samengesteld. Daarin vertelt een jeugdreclasserder uit Flevoland over een jongen die hij begeleidt en die in de beveiliging wil werken: 'net op het moment dat hij het na vier jaar thuiszitten weer zag zitten om een opleiding te beginnen: geen VOG. Dus geen motivatie meer en terug bij af. Terwijl deze winkeldiefstal was gepleegd omdat zijn ouders hem verwaarloosden: hij had eten nodig en haalde dit dan maar uit de winkel zonder te betalen.'

Defence for Children wijst erop dat er aparte regelgeving hoort te zijn voor het opvragen van strafrechtelijke gegevens uit een periode dat een jongere minderjarig was. Staatssecretaris Teeven die het zwartboek kreeg aangeboden, heeft voor de zomer een reactie beloofd. Misschien dat hij voor die tijd dan nog wel een bezoekje van Defence for Children kan verwachten.

Aloys van Rest,
directeur Defence for Children

Vijftig mensen in de rij voor de virtuele politie

SPREEKUR IN HET HABBO HOTEL

Waar je een politiebureau normaal gesproken bereikt via een deur, word je in het virtuele Habbo Hotel naar binnen gestraald via een teleporteermachine; een rode telefooncel waar je alleen in kunt na toestemming van de politie. Eenmaal binnen lijkt alles dan wel weer op een 'normaal' kantoor: een bureau met een groene kantoorlamp erop, een uitgedroogde kamerplant en een koffieautomaat. Achter het bureau staat een klein poppetje dat glazig voor zich uit te staren. Het is Internet Politie; de virtuele politieman die vanuit een politiebureau in Zuid-Limburg bestuurd wordt door agent Boudewijn Mayeur (39). Twee keer per maand houdt Mayeur als digitaal wijkagent spreekuur in het Habbo Hotel. Hij geeft dan informatie over zaken waar jongeren tegenaan kunnen lopen in de online wereld. Oplichting bijvoorbeeld, of digitaal pesten, maar ook over de gevaren van een webcam.

door Sabine de Jong

Kinderen van nu groeien op in een digitale wereld', legt Mayeur uit, 'Die stappen niet snel naar een politiebureau als ze een probleem hebben. Dus als je wilt weten wat jongeren bezighoudt, moet je naar de plekken toe waar zij ook zijn.' Eén van die plekken is het drukbezochte Habbo Hotel: een virtuele wereld waar vooral jongeren tussen de elf en achttien jaar naartoe komen om te chatten, spullen te kopen of te ruilen, of om gewoon wat rond te lopen. Habbo Hotel trekt in Nederland maandelijks zo'n 1,4 miljoen bezoekers. Wie zich aanmeldt bij Habbo krijgt een lege hotelkamer. Om die kamer in te richten met bijvoorbeeld meubels, behang of planten, zijn er zogenoemde credits nodig, die te koop zijn voor 'echt' geld. Mayeur heeft zijn meubels gekregen van de organisatie van

Habbo. Die vroeg de politieagent ruim een jaar geleden om spreekuren te houden in het Habbo Hotel. 'Om informatie te geven aan jongeren maar ook uit preventief oogpunt. Als mensen zien dat er een politieagent in het Habbo Hotel loopt, kan dat oplichters en pedofielen wellicht tegenhouden', licht Mayeur toe. In het Habbo Hotel is hij te herkennen aan enorme gifgroene schoenen en een blauw pakje. 'Die schoenen waren een foutje, ik wist toen nog niet helemaal hoe alles werkte.' Mayeur wordt geflankeerd door een grote bruine hond. 'Dat is Trix', zegt Mayeur, terwijl hij het beest een virtuele aai geeft. 'Als je hem vaak genoeg aait, krijg je extra punten', licht hij de handeling toe.

HABBO-CREDITS GAAN OM ECHT GELD

In het Habbo hotel kun je extraatjes te kopen, door credits in te leveren. Deze kosten € 0,12 à € 0,18 en kunnen worden gekocht via een telefoonlijn, een sms, een creditcard of een tegoedkaart. De wet bepaalt dat minderjarigen zelf aankopen mogen doen mits er toestemming is van een ouder of wettelijk vertegenwoordiger. Voor aankopen die passen bij de leeftijd van de minderjarige (snoep, een treinkaartje), wordt verondersteld dat die toestemming is gegeven.

Het kopen van de Habbo-credits is waarschijnlijk een aankoop die past bij twaalf- tot achttienjarigen. Het gevaar bestaat echter dat kinderen ongemerkt veel geld uitgeven aan de credits.

Wachtende habbo's en het virtuele poppetje Internet Politie, inclusief gifgroene schoenen.

MELDING

Hoewel er vandaag officieel geen spreekuur is, loopt Mayeur toch even naar de infobus waar hij normaal gesproken de informatiesessies houdt. Per sessie mogen er negen mensen naar binnen, de rest moet buiten wachten. 'Er staan soms wel vijftig mensen in de rij. Sommigen staan wel een uur te wachten.' Ook nu staan er al zo'n tien habbo's voor de witte bus. Mayeur typt in zijn tekstvak dat hij vandaag geen spreekuur heeft. Maar dat wordt niet gewaardeerd; de wachtende habbo's besluiten Mayeur te omsingelen en staan met z'n allen rond het virtuele poppetje. 'Wij willen ons geld terug', grapt er eentje. Mayeur kan er hartelijk om lachen. 'In het begin was ik wel wat angstig over de reacties op een digitale politieagent. Maar ik word enorm positief ontvangen.' Voor de informatiesessies kiest Mayeur vaak één onderwerp uit. 'Laatst had ik bijvoorbeeld een sessie over heling. Toen ik vroeg of iemand wist wat heling betekende, zei een habbo: 'Dat is toch als je bergopwaarts gaat?'. Maar dat de spreekuren ook kunnen bijdragen aan het oplossen van misdrijven bleek toen iemand laatst een melding deed van een zedenzaak. Mayeur gaf de melding door aan het analoge politiekorps. 'Alles wat mensen digitaal aan mij melden, wordt vastgelegd en kan later worden gebruikt als bewijsmateriaal.'

PORTAAL

Mayeur is positief over de virtuele aanwezigheid van de politie en is bezig met het opleiden van meer digitale agenten. Ook wordt er nagedacht over een online portaal om verschillende instanties zoals Bureau Jeugdzorg, de GGD en de Kindertelefoon te bundelen zodat er bij signalen direct kan worden doorverwezen. Dat je ook kunt lachen met de politie blijkt als Mayeur vertelt

over het bezoek van korpschef Bernard Welten van de politie Amsterdam in het Habbo Hotel. 'Ik had verwacht dat er vragen zouden komen over criminaliteit en misdaad, maar in plaats daarvan vroegen ze: 'Laat u ook wel eens een scheet?' Met een bulderende lach stapt Mayeur uit het virtuele Habbo Hotel, terug in de analoge wereld. Waar het tijd is voor een kopje echte koffie.

KINDERRECHTEN

Kinderen hebben recht op toegang tot informatie, dat volgt uit artikel 17 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). De staat moet maatregelen treffen om kinderen te beschermen tegen informatie die schadelijk is voor een kind. Een kind heeft namelijk bovenal recht op bescherming van privacy (artikel 16 IVRK).

CIJFERS

Nederlandse jongeren zijn zeer actief op internet; maar liefst 91 procent is aangesloten bij sociale netwerken zoals Hyves, Facebook of Twitter. Daarmee lopen ze voorop in de Europese Unie. Dat blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In een ander onderzoek van het CBS gaf 41 procent van de ondervraagden aan bezorgd te zijn dat kinderen toegang krijgen tot ongepaste websites of online contact leggen met gevaarlijke personen. Twee procent van de ondervraagden had dit ook daadwerkelijk meegemaakt.

BRON: CBS 2010 en 2011

Professioneel vangnet tussen cliënt en jeugdzorg

Ouders en kinderen in de jeugdzorg kunnen met klachten terecht bij een vertrouwenspersoon van het Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ). Toch heeft niet elk kind toegang tot zo'n vertrouwenspersoon. En dat moet veranderen, vindt directeur Ineke Glissenaar.

door Hellen Kooijman

'ALLE KINDEREN MOETEN KUNNEN KLAGEN OVER DE JEUGDZORG'

Het is ochtend, de telefoons bij het AKJ rinkelen bijna onophoudelijk. 'na een nacht slecht slapen, moeten mensen hun verhaal kwijt', zegt Ineke Glissenaar in haar kantoor naast de telefonistes. Het is de kunst van de telefonistes om de vragen in goede banen te leiden: zorgen dat de persoon in kwestie gekoppeld wordt aan een vertrouwenspersoon, of doorverwijzen. Daar draait het bij het AKJ om: ouders en kinderen in de jeugdzorg bij vragen en klachten ondersteunen. De meeste telefoontjes komen van ouders. Jongeren zeker in de residentiële jeugdzorg - bellen zelden. Daarom zoeken AKJ-vertrouwenspersonen ze op in de instelling. 'Deze kinderen maken veel mee. Je moet eerst vertrouwen opbouwen. Een partijtje pingpongen, uitleggen dat je onafhankelijk bent, geen verklikker. Geregeld komen. Op een gegeven moment zeggen ze dan wel waar ze tegenaan lopen.'

VANGNET

'We zien onszelf als vangnet', verduidelijkt Glissenaar. 'Veel wordt direct opgelost tussen cliënt en jeugdzorg. Maar soms wil de cliënt dat we naast ze staan.

We luisteren, zetten dan samen met de ouders of het kind op een rij: hier ben je tegenaan gelopen. Vervolgens helpen we dat bespreekbaar te maken en een oplossing te vinden.' Het AKJ doet niet aan waarheidsvinding, onderstreept Glissenaar. 'Ons doel is om te zorgen dat mensen op een goede manier hun onvrede kunnen uiten en vragen kunnen stellen.' Het gaat daarbij om klachten over bejegening, maar ook om financiële

ouders

Ron en Maria – beiden licht verstandelijk beperkt – zijn gescheiden, maar hebben een goede relatie. De twee kinderen van drie en vijf jaar zijn aan Maria toegewezen. Er is een beperkte omgangsregeling voor de kinderen met Ron. De oudste zoon is uithuisgeplaatst, omdat Maria een relatie kreeg met een man, die niet goed was voor hem. Maria woont inmiddels alleen en krijgt ambulante hulpverlening. Toch krijgt de oudste een verlenging van de uithuisplaatsing. Maria en Ron snappen het niet: Het ging toch goed? In paniek bellen ze het AKJ. Een medewerkster schrijft samen met Maria en Ron een brief aan Bureau Jeugdzorg waarin ze vragen om een ophelderingsgesprek. De AKJ-medewerkster is daar bij. Ron en Maria kunnen, dankzij de voorbereiding, goed uit hun woorden komen. Bureau Jeugdzorg, zo blijkt, dacht aan terugplaatsing. Maar om zicht te houden op de opvoeding moet dat in fasen. Vandaar de verlenging.

De namen van de personen zijn gefingeerd.

beslissingen of gebrekkige communicatie. En soms om forse misstanden: een kind dat te stevig is vastgepakt, gefouilleerd of geslagen, of seksueel misbruikt. Het AKJ heeft een meldplicht. Glissenaar: 'Als een meisje vertelt dat ze tijdens een weekend thuis aangerand is door haar stiefvader, moeten we dat melden. Maar we zeggen dat altijd eerst tegen het kind zelf. En we ondersteunen haar bij het naar buiten brengen van dit verhaal.' Het AKJ is hard

nodig. 'Ouders en kinderen in de jeugdzorg zitten in een afhankelijkheids situatie. Bij ons durven ze hun verhaal te doen.'

Dat betekent niet dat het AKJ tegenover de jeugdzorg staat, benadrukt Glissenaar. Jeugdzorgmedewerkers hebben juist baat bij het AKJ. 'Mensen die intens boos zijn, gaan vaak met de hakken in het zand. Dan staakt eigenlijk de hulpverlening.' Ze geeft het voorbeeld van de vader, die woedend naar het AKJ belde. 'Hij wilde smartengeld van jeugdzorg. Dan zegt mijn collega: dit lijkt me niet de insteek. We moeten kijken wat u nu zo boos maakt. Ze ontleedt daarna het probleem, zet de uitkomst samen met de ouder op papier voor instelling of gezinsvoogd, waarna eventueel een gesprek volgt. Ons doel is bereikt als jeugdzorg en cliënt weer door een deur kunnen.'

RECHTSONGELIJKHEID

In de Wet op de jeugdzorg staat dat het ministerie van VWS, provincies en grootstedelijke regio's vertrouwenspersonen voor de jeugdzorg moeten inkopen bij een onafhankelijke stichting. De meeste – tien van de zestien – doen dat bij het AKJ. Toch heeft niet elk kind in die provincies

en regio's toegang tot het AKJ. Glissenaar: 'In de wet staat geen norm voor de inzet van vertrouwenspersonen. Iedere overheidslaag bepaalt zelf het aantal uren.' Dat betekent in praktijk dat er wachtlijsten zijn bij het AKJ. Toch kan Glissenaar niet flexibel schuiven met personeel. 'Ik kan niet met het geld van de ene financier de wachtlijst van een andere oplossen.'

En dus zijn er tientallen jongeren in jeugdzorginstellingen die verstoken blijven van een vertrouwenspersoon. Dat betekent rechtsongelijkheid. En de grote vraag is of dat in de toekomst beter wordt. De jeugdzorg wordt gedecentraliseerd en

GESLOTEN JEUGDZORG

Sandra (17) zit in een instelling voor gesloten jeugdzorg. Op haar groep voelt ze zich onveilig, ze wordt getreiterd, gepest. De groepsleiders nemen haar niet serieus, vindt ze. Als ze op een middag alleen op haar kamer zit, komen twee jongens uit haar groep binnen. Ze zitten aan haar spullen en aan haar. Daags erna vraagt AKJ-medewerkster Petra op de groep wie er klachten heeft. Sandra meldt zich. Samira regelt een gesprek met de manager, waar ze bij is, maar waar Sandra het woord doet. Gevolg: Sandra mag naar een andere groep. Daar gaat het beter.

De namen van de personen zijn gefingeerd.

VERLENGING UITHUISPLAATSING

Rosa (15) en Martin (12) wonen bij hun grootouders. Hun ouders zijn gescheiden, hun moeder is psychiatrisch patiënt, hun vader gewelddadig. Ze zijn al jong uit huis geplaatst. Ze willen die plaatsing graag verlengd hebben, omdat ze absoluut niet bij een van hun ouders willen wonen. Vanaf twaalf jaar worden kinderen standaard gehoord hierover. Maar dat is niet gemakkelijk. Kinderen zijn vaak bang: voor het gerechtsgebouw, de rechter, dat ze hun ouders tegenkomen. Een AKJ-medewerker helpt hen bij de voorbereiding en om hun gevoel te verwoorden. Op uitdrukkelijk verzoek van Rosa is de medewerker in de rechtszaal fysiek aanwezig. Als steun.

De namen van de personen zijn gefingeerd.

'Ik mag het niet hopen, maar alles staat ter discussie. Met veranderingen komen ook veel vragen en klachten. De kennis en kunde die nu zijn opgebouwd - samen met de jeugdzorg - moeten ook straks behouden blijven en mogen niet de sluitpost zijn of bij bezuinigingen wegvallen.'

model alleen maar winnaars. 'Het scheelt ons een hoop bureaucratie. Geen enkel kind of ouder valt buiten de boot en ook de jeugdzorg heeft er baat bij.'

OPLOSSING

Ze heeft ook een oplossing. 'Zorg dat je vertrouwenspersonen centraal - dus landelijk - laat inkopen door een financier, bijvoorbeeld het ministerie van VWS of de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Bij één aanbieder. Zoals dat nu ook gebeurt bij de GGZ. Daarnaast moet er een kwaliteitskader komen voor de functie van vertrouwenspersoon. Aan wat voor eisen moet zo'n professional allemaal voldoen? Hoeveel uur moet waarvoor staan? Het beroep van vertrouwenspersoon is niet gemakkelijk. Om kinderen en ouders goed te kunnen helpen, moet je daar eisen aan kunnen stellen.' Glissenaar ziet in zo'n

KINDERRECHTENKADER

De overheid is verplicht om ouders te ondersteunen bij de opvoeding. Zij moet hiertoe de 'ontwikkeling van instellingen, voorzieningen en diensten voor kinderopvang' waarborgen. Dat staat in artikel 18 van het Kinderrechtenverdrag. Om de kwaliteit van de zorg te garanderen moeten alle instellingen, voorzieningen en diensten volgens artikel 3 van het Kinderrechtenverdrag voldoen aan 'door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen' en moet er bevoegd toezicht zijn

op de zorg. Door ouders die problemen hebben met de jeugdzorg bij te staan en een vangnet te zijn voor ouders en kinderen die tussen wal en het schip vallen, draagt het AKJ bij aan de ontwikkeling van een goed functionerende jeugdzorg. Bovendien helpt het AKJ jongeren om gehoord te worden en draagt het daarmee bij aan de implementatie van artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag, het recht om gehoord te worden bij alle beslissingen die het kind aangaan.

Tweede veroordeling voor grooming

Een 43-jarige man heeft zich in 2010 schuldig gemaakt aan onder andere grooming: het benaderen van kinderen met als doel het mogelijk maken van seksueel contact. De man had via Hyves, MSN en Facebook contact met het toentertijd vijftienjarige slachtoffer; een jongen met een functioneringsvermogen van een twaalfjarig kind. Via het internet heeft de man afspraakjes gemaakt met de jongen, waarbij hij ontuchtige handelingen met de jongen verrichtte. Ook werd de jongen op deze afspraakjes en via het internet geconfronteerd met kinderpornografisch materiaal.

De rechtbank achtte de dader schuldig aan het in bezit hebben van kinderpornografie, het tonen van kinderpornografie aan een minderjarige, grooming en ontucht met iemand beneden de leeftijd van zestien jaar. De rechtbank stelt in haar vonnis dat de verdachte de normale en gezonde seksuele ontwikkeling, waar ieder kind recht op heeft, van het slachtoffer heeft doorkruist.

Rechtbank Utrecht, 9 februari 2011, LJN BP3760

Belang van het kind voorop bij uithuisplaatsing

De rechtbank heeft het verzoek van Bureau Jeugdzorg om een machtiging uithuisplaatsing in een gesloten jeugdzorginstelling toegewezen, ondanks dat de gedragswetenschapper die het kind heeft onderzocht hiermee niet heeft ingestemd. Deze instemming is een wettelijk vereiste om een machtiging te kunnen verlenen. De rechtbank oordeelde dat in het geval van deze jongen strikte toepassing van de wet niet in overeenstemming is met het Kinderrechtenverdrag. Het is volgens de rechtbank niet in het belang van de jongen om de machtiging uithuisplaatsing te weigeren op de enkele grond dat de gedragswetenschapper hiermee niet heeft ingestemd.

Rechtbank Middelburg, 10 november 2010, LJN BP 5097

Staat moet kinderen samen met ouders opvangen

Het Gerechtshof in Den Haag heeft het de Nederlandse Staat verboden een uitgeprocedeerde Angolese moeder met haar drie kinderen op straat te zetten vanuit vertrekcentrum Ter Apel. Omdat het niet was gelukt om de moeder uit te zetten, wilde de overheid de moeder en de kinderen op straat zetten. De Staat wilde de kinderen wel opvangen, maar de moeder niet. Dat is, volgens het hof, een disproportionele inbreuk op het recht op gezinsleven. In de uitspraak stelt het Hof dat kinderen en ouders op grond van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens niet gescheiden mogen worden. De belangen van de overheid om het vreemdelingenbeleid uit te voeren wegen in dit geval minder zwaar dan die van de kinderen om samen met hun moeder opgevangen te worden. Het Hof stelt nadrukkelijk dat het scheiden van kinderen en ouders niet als drukmiddel mag worden

gebruikt om ouders te bewegen aan het verkrijgen van uitreisdocumenten mee te werken.

Gerechtshof 's-Gravenhage, 11 januari 2011, LJN BO9924

Hof van Justitie zet rechten van kinderen voorop

De kinderen uit een Colombiaans gezin met drie kinderen, van wie twee de Belgische nationaliteit hebben, hebben het recht om in België samen met hun ouders te leven. De vader wilde werken om zijn kinderen te kunnen onderhouden, maar kreeg geen werkvergunning omdat hij geen verblijfsvergunning heeft. Het Hof van Justitie, gevestigd in Luxemburg, bepaalt dat een essentieel onderdeel van het Europese burgerschap zou moeten zijn dat je als kind in je eigen land moet kunnen wonen. Door de ouders niet toe te laten en buiten te sluiten van de arbeidsmarkt, worden de kinderen feitelijk gedwongen om het

land te verlaten. Zij kunnen daarmee de meest essentiële rechten die het Europees staatsburgerschap met zich meebrengt, niet effectueren. Het Hof van Justitie heeft nu bepaald dat de rechten die voortvloeien uit het EU-burgerschap ook gelden voor EU-burgers die in hun eigen land zijn.

De hoogste gerechtshofinstantie in Engeland, de Supreme Court, heeft onlangs hetzelfde bepaald voor een Tanzaniaanse moeder en haar twee Britse kinderen. In deze uitspraak zet de Supreme Court uitvoerig uiteen dat het belang van het kind in zaken waarbij kinderen van hun ouders gescheiden (dreigen) te worden, de enige overweging moet zijn.

Hof van Justitie, 8 maart 2011, zaaknummer C34/09
Supreme Court, 1 februari 2011, UKSC 4

Geweld in de Palestijnse gebieden

‘ONZE GENERATIE GAAT HET VERSCHIL MAKEN’

‘Onze generatie gaat het verschil maken, wij gaan de droom waarmaken zodat we weer in vrede kunnen leven’, zegt Zeina (vijftien jaar), tijdens een congres over jongerenparticipatie in Bethlehem. Right! sprak met de meiden Zeina en Samah en met medewerkers van Defence for Children Palestina over de situatie van kinderen en jongeren en het geweld dat ze dagelijks ervaren.

door Nanneke Nix

Het conflict in Israël en de Palestijnse gebieden tekent al ruim zestig jaar het leven van de mensen in de regio. Sinds de tweede Intifada begin 2000 is de strijd opnieuw opgelaaid en vinden ernstige kinderrechtenschendingen plaats. De belangrijkste schendingen betreffen het recht op leven en vrijheid. In deze periode heeft Defence for Children Palestina 1337 kinderen geregistreerd die zijn gedood door de Israëlische soldaten, een gemiddelde van 133 kinderen per jaar. Elk jaar worden ongeveer zevenhonderd Palestijnse kinderen in Israëlische militaire rechtbanken vervolgd nadat ze zijn gearresteerd, ondervraagd en vastgehouden. Sinds 2000 zijn dit zeven-duizend kinderen. De kinderen die voor de militaire gerechtshoven staan wordt stelselmatig het recht op een eerlijk proces ontnomen.

‘Veel mensen onderschatten de jongeren. We zijn heel sterk! Vooral onze geest is erg sterk’. Aan het woord is Zeina. Ze woont in de het centrum van de stad Hebron, gelegen op de Westelijke Jordaanoever, waar ze ook naar de middelbare school gaat. In de stad liggen aartsvader Abraham en zijn zoon Jacob en vrouw Sarah begraven, waardoor de plek voor zowel christenen, joden en moslims heilig is en de strijd om de stad hevig is. Israëlische kolonisten wonen boven de Palestijnse winkeltjes in de oude stad. De spanningen variëren van bruut geweld tot en met ergernissen als het vanaf de bovenste verdieping naar beneden gooien van troep.

Toen Zeina negen jaar oud was, werd haar huis gebombardeerd. Waarschijnlijk omdat het dicht bij het politiebureau lag. ‘Tijdens het bombardement stortten de muren in en vielen er stenen op

mijn hoofd. Ik schreeuwde keihard om mijn moeder. Nog steeds heb ik hier nachtmerries over. Deze ervaring heeft me gevormd en ik wil me nu inzetten voor een samenleving zonder geweld, zonder oorlog en voor een vrij en vreedzaam Palestina.’

FRUSTRATIE

Zeina zet zich in voor kinderrechten en tegen het geweld dat kinderen en jongeren in de Palestijnse gebieden treft. Geweld is een dagelijks aspect van het leven van Zeina. ‘Op school worden regelmatig klappen uitgedeeld door docenten. Mijn neefje van negen jaar ging vorige week met een flinke bult naar huis. Zijn docent was boos op hem omdat hij zijn huiswerk niet goed had gedaan. Door de omstandigheden lopen in veel gezinnen de spanningen hoog op. Vanuit frustratie slaan ouders hun kinderen eerder. En dan zijn er de Israëlische soldaten en kolonisten die ons het leven moeilijk maken.’

Zeina is zich bewust van de twee kanten in de strijd. ‘Ook de Palestijnse autoriteiten schenden kinderrechten door soms kinderen te gebruiken als menselijk schild, in de hoop dat ze dan niet worden aangevallen. Dat is schandelijk. Maar de meeste kinderrechtenschendingen komen van de Israëlische kant.’ Zeina en

een groep andere jongeren worden door Defence for Children Palestina gesteund in hun activiteiten om op te komen voor kinderrechten, door trainingen en advies.

Samah is zestien jaar en is net als Zeina een jonge kinderrechten-activist die getraind is door Defence for Children Palestina. Hij vertelt over hoe kinderen en jongeren die in Nablus naar school gaan, gepest en getreiterd worden door kolonisten die in nederzettingen wonen op de Westelijke Jordaanoever. Door het bouwen van een Israëlische nederzetting tussen twee delen van Nablus, moeten de Palestijnse kinderen en jongeren langs de Israëlische nederzetting lopen om naar school te gaan. Zeer regelmatig worden ze aangevallen door de bewoners van de nederzettingen: soms fysiek door het gooien van stenen en flessen, soms psychisch door scheldpartijen en vernederende woorden. De soldaten die er zijn om op te komen voor de kolonisten, kijken toe en doen niets om de kinderen te beschermen. Zeina vertelt vergelijkbare verhalen over schoolgaande kinderen en jongeren in de oude stad van Hebron. ‘Gelukkig zijn er mensen uit Europa die als internationale waarnemers in de vorm van de Peace Brigades, de kinderen en jongeren op sommige plekken naar school begeleiden zodat de kolonisten de kinderen niet durven te pesten.’

KINDERRECHTENRAPPORT

Defence for Children Palestina zet zich in voor Palestijnse kinderen en jongeren als Samah en Zeina. Rifat Kassis, directeur van Defence for Children Palestina, en zijn medewerker Ayed Abu Eqtaish vertellen dat Defence for Children bekend wil maken welke kinderrechtenschendingen gepleegd worden. Kassis: ‘Dit doen we door kwalitatief en kwantitatief

onderzoek naar kinderrechtenschendingen te verrichten. Deze schendingen brengt Defence for Children Palestina vervolgens onder de aandacht van een breed publiek en van instanties zoals de Verenigde Naties, onder andere bij het Comité voor de Rechten van het Kind en het Comité tegen Foltering. Regelmatig worden uitspraken van de Verenigde Naties en van andere landen mede gebaseerd op de uitkomsten van de onderzoeken van Defence for Children Palestina.’ Soms trekt Defence for Children Palestina ook samen op met Defence for Children Israël. Zo is een gemeenschappelijk kinderrechtensrapport geschreven om de vele kinderrechtenschendingen onder de aandacht te brengen. Op basis van deze informatie heeft het Comité voor de Rechten van het Kind grote bezorgdheid uitgesproken over de positie van Palestijnse kinderen en de Israëlische overheid opgeroepen de kinderrechten van zowel Israëlische als Palestijnse kinderen beter te garanderen. Op basis van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind moet Israël zich uiteraard ook onthouden van kinderrechtenschendingen tijdens acties in de Palestijnse gebieden.

DE GEVOLGEN VAN GEWELD VOOR JONGEREN

In een interview vertelt Mahmoud (zeventien jaar) aan onderzoekers van Defence for Children Palestina over wat er gebeurde toen hij gearresteerd werd omdat hij werd beschuldigd van het gooien van stenen: ‘Ik ging van een normaal leven thuis naar een leven met handboeien, slaapgebrek, geschreeuw, bedreigingen, ondervragingsrondes en verschrikkelijke beschuldigingen. In deze omstandigheden wordt het leven zwart, gevuld met angst en pessimisme: zware dagen die niet te beschrijven zijn met woorden.’

Foto's: Defence for Children Palestina

De schendingen van kinderrechten in de Palestijnse gebieden zijn talrijk en ernstig. De ervaringen zullen het leven van de kinderen en jongeren voor altijd beïnvloeden. Sommige jongeren worden apathisch, terwijl anderen radicaliseren. Defence for Children Palestina probeert de jongeren door participatieprojecten te laten meewerken aan de verbetering van de samenleving en stimuleert hen zich in te zetten tegen het geweld. Samen met andere organisaties ontwikkelen ze activiteiten om kinderen en jongeren bewust te maken van hun (kinder)rechten. Ook organiseren ze diverse uitwisselingsprojecten zodat de kinderen en jongeren uit de bezette gebieden hun stem kunnen laten horen aan de rest van de wereld. Langzaam worden ook steeds meer uitwisselingsprojecten opgestart tussen Palestijnse en Israëlische jongeren, onder meer door het Arab Educational Institute.

Zeina is duidelijk een positieve activiste geworden. Op school zet ze zich in voor nieuwe lesmethodes. 'Nu willen de leraren dat we copy-paste doen. Gewoon oude lesjes opdreunen. Maar ik wil juist dat we zelf moeten nadenken over bepaalde zaken en een eigen mening vormen. Zo worden we burgers, die goed zelf over dingen nadenken. En die hebben we nodig om te komen tot een vreedzaam land.'

Zeina en haar vrienden verwachten veel van de internationale bemiddeling in het vredesproces. Helaas lijkt hier weinig schot in te zitten. Zeina wil de vicieuze cirkel doorbreken waarbij iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt. 'De situatie is urgent, de kinderen, jongeren en de autoriteiten moeten hier allemaal aan meewerken!'

MEER LEZEN

Israël: Children Affected by Armed Conflicts, March 2011, UNICEF

Under attack Settler Violence against Palestinian Children in the Occupied Palestinian Territory, July 2010, Defence for Children Palestine Section

Palestinian Child Prisoners: The systematic and institutionalized ill-treatment and torture of Palestinian children by Israeli authorities, June 2009, Defence for Children Palestine Section

WAT KAN JIJ DOEN?

DCDD (Dutch Coalition on Disability and Development) organiseerde samen met de jongerenorganisatie Move Your World de bijeenkomst 'Wat kan jij doen?', over wat jongeren kunnen doen voor jongeren en volwassenen met een handicap. Tijdens het evenement kregen jongeren informatie en deden ze ideeën op over hoe je je als jongere actief kunt inzetten voor ontwikkelingssamenwerking. Dirk Jansen (VN-jongerenvertegenwoordiger) gaf een workshop over speechen. Daarnaast waren er verschillende activiteiten, waaronder speeddating-sessies met professionals uit de ontwikkelingswereld.

DE KINDER ONDERZOEK GROEP

Leerlingen van groep acht van verschillende basisscholen in Leiden doen gedurende tien weken een onderzoek rond het thema kinderrechten. Elke woensdagmiddag komen ze bij elkaar in het Kinderrechtenhuis en krijgen ze begeleiding van professionals. De kinderen bedenken zelf het thema van het onderzoek. Ze onderzoeken dingen die ze zelf belangrijk vinden, zoals het recht op een vrije mening of het recht op spelen. Ze bedenken de onderzoeksvragen en voeren het hele onderzoek zelf uit. In mei zullen de kinderen hun resultaten presenteren in het Kinderrechtenhuis. Dit project wordt uitgevoerd door International Child Development Initiatives (ICDI) in samenwerking met Stichting Alexander.

AGENDA

10 mei Congres Kinderrechtswinkel De Kinder- en jongerenrechtswinkel Leiden organiseert een congres over de beschikingsbevoegdheid van minderjarigen bij medische handelingen, zoals orgaandonaties en euthanasie. De discussie zal gevoerd worden door juristen en artsen. De auteur van het boek 'De stoel

van God' over euthanasie bij minderjarigen, kinderarts Paul Brand, zal aanwezig zijn.

18 mei Presentatiemiddag Kinder Onderzoek Groep De kinderen van de Kinder Onderzoek Groep zullen de resultaten presenteren van de onderzoeken die zij de afgelopen maanden hebben uitgevoerd. Deze onderzoeken gingen over de rechten van jonge kinderen, vrijheid van meningsuiting versus discriminatie, opvoeding, hobby's, voeding en recht op informatie. Alle geïnteresseerden zijn welkom! 14:00 – 15:30 uur

27 mei Presentatiemiddag Young Child Right Advocates Zeven jongeren die zijn geselecteerd voor het Young Child Rights Advocates project zullen een presentatie geven over hun kinderrechtenprojecten. Zij komen uit diverse landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië en zetten zich in hun eigen land in voor kinderrechten. In de week van 23 t/m 27 mei zijn zij te gast in het Kinderrechtenhuis en zullen zij ervaringen uitwisselen en Nederlandse jongeren ontmoeten. 14.30 – 16.30 uur

Meer informatie en aanmeldingen: info@kinderrechtenhuis.nl

Twents model veelbelovend om opsluiten te voorkomen

'ONS DOEL IS JONGEREN WEER NORMAAL TE LATEN FUNCTIONEREN IN DE MAATSCHAPPIJ.'

Door een persoonsgerichte aanpak en het buiten de gebaande paden denken, biedt het zogenaamde Twents model een alternatief voor voorlopige hechtenis van minderjarigen. **Right!** sprak met een aantal betrokkenen van onder andere jeugdreclassering en justitie. Waaruit bestaat de aanpak en waaraan is het succes te danken?

door Anke Sprakel en Marjolijn Onvlee

Van de mogelijkheid om de voorlopige hechtenis van minderjarigen te schorsen, wordt in Almelo veelvuldig gebruik gemaakt. Aan die schorsing zijn voorwaarden verbonden. Meestal wordt direct begonnen met een taakstraf en worden hulpverlening en begeleiding door de jeugdreclassering op gang gebracht. Een interessante aanpak waarbinnen rechters, officieren van justitie, jeugdreclassering, minderjarigen en ouders samenwerken en zo invulling geven aan het Kinderrechtenverdrag. Het belang van het kind staat daarbij voorop en opsluiten gebeurt alleen als dat echt niet anders kan.

Harry Jonge Poerink, praktijkleider jeugdreclassering bij Bureau Jeugdzorg Overijssel is trots op het feit dat men in het land zelfs spreekt over het Twentse model. 'Ons doel is niet straffen en opsluiten, maar jongeren weer normaal te laten functioneren in de maatschappij. Een schorsing is een goed middel om dat af te dwingen.'

De lijnen in Twente zijn kort. Officieren van justitie, kinderrechters, de Raad voor de Kinderbescherming, de politie en de

jeugdreclassering weten elkaar snel te vinden. Wekelijks worden de zaken, zo'n 240 per jaar, gezamenlijk besproken en meteen daarop wordt actie ondernomen. Neem de zestienjarige Pascal. 'Ik was een echte puber, spookte van alles uit. Ik dronk en blowde en maakte ruzie. Mijn ouders wisten zich geen raad meer.' Na zijn derde taakstraf grijpt Harry Jonge Poerink in. Hij heeft een stevig gesprek met Pascal en in het kader van de schorsingsvoorwaarden stuurt hij Pascal naar een afkickkliniek in Groningen. Als hij het daar zou verzieken, verdwijnt hij alsnog achter de tralies.

Pascal: 'Ik had gelijk door, dit is menens. Het was de manier waarop Harry het bracht: duidelijk, we houden je in de gaten en kom je je afspraken niet na dan is het afgelopen. Voor mij heeft het heel goed gewerkt.'

VOORUITGANG

De kracht van het model zit volgens alle betrokkenen in de persoonsgebonden aanpak en het buiten de gebaande paden denken. Een jongere wordt bijvoorbeeld thuis opgezocht door de jeugdreclassering en meegenomen naar school. En als het beter praten is op een terras dan

op kantoor of thuis, dan gebeurt dat. Als na de schorsing de zitting volgt, kan de jongere laten zien dat hij op de afgesproken punten vooruitgang heeft geboekt. De zitting fungeert zo als een toetsmoment waarop de rechter zich een oordeel kan vormen over de jongere.

Jeugdofficier Carlo Dronkers

Foto: Sijm Rademaker/Hollandse Hoogte.

Hierin schuilt ook een gevaar. Want volgens het Twentse model is de jongere al gestraft terwijl de rechter nog geen uitspraak heeft gedaan over de schuldvraag. Wat te doen als een jongere in beroep gaat tegen de uitspraak en vervolgens wegens gebrek aan bewijs wordt vrijgesproken?

Jeugdofficier van justitie in Twente, Carlo Dronkers: 'Vrijspraak achteraf is uitzonderlijk. In de negen jaar dat ik als officier van justitie werk, is dat nog maar vijf keer voorgekomen.' Maar ook dan vindt Dronkers dat het hulpverleningstraject voor een jongere alleen maar ten voordele heeft gewerkt'.

DOCUMENTATIE

En hoe zit het dan met de Verklaring omtrent het Gedrag? De jongere wordt wel geregistreerd bij politie en justitie en kan daar in een later stadium hinder van ondervinden.

Dronkers: 'Het kan inderdaad zijn dat een jongere hiermee later geconfronteerd wordt. Maar wat doe je met iemand die strafbare feiten pleegt, mede daarvoor thuis eventjes niet meer welkom is, omdat de ouders het gedrag van hun kind niet meer aankunnen? Vanwege

de lange wachtlijsten is het moeilijk het probleem via het civielrechtelijke traject op te lossen. Wij kiezen er dan voor om in overleg met ketenpartners een jongere vast te houden in een kindvriendelijke politiecel in Borne en tegelijkertijd te proberen om de hulpverlening op gang te krijgen. Zodra dat gerealiseerd is, schorsen wij de jongere onder voorwaarden en kan hij in overleg met de ouders weer naar huis of naar een civiele instelling. Als dan z'n jongere later alsnog voor de rechter moet verschijnen, wordt beoordeeld of en in hoeverre het hulpverleningstraject inmiddels is ingezet en of de jongere zelf ook een positieve wending heeft gemaakt. In zo'n geval vragen wij de rechter de dagen die de jongere in voorarrest heeft gezeten om te zetten in een reeds verrichte taakstraf. Zo voorkom je in ieder geval dat er op zijn documentatie staat dat hij vast heeft gezeten.'

Veel positieve geluiden uit Twente. Vraagt dat om een landelijke invoering? Carlo Dronkers: 'Landelijke invoering is nog maar de vraag, want dit model staat of valt met de bereidheid en het directe contact dat de ketenpartners onderling hebben.'

Harry Jonge Poerink: 'Wij zijn enthousiast, maar het effect van de werkwijze is nooit bewezen. Dat onze resultaten goed zijn is puur gebaseerd op intuïtie.'

KINDERRECHTENPERSPECTIEF

Het Twents model biedt oplossingen voor een aantal knelpunten in het huidige systeem, maar staat op een enkel punt op gespannen voet met de kinderrechten. Zoals het onschuldbeginsel. Jongeren die achteraf onschuldig blijken te zijn en onterecht een traject hebben doorlopen, kunnen dit niet meer terugdraaien en geen schadevergoeding vorderen. Daar komt dan nog een aantekening in het justitiële documentatieregister bij, ook als de zaak uiteindelijk geseponneerd wordt of doorgestuurd naar jeugdzorg. Deze registratie zal in de praktijk niet vaak tot problemen leiden. Toch zou het beter zijn als gegevens van zaken waar geen strafrechtelijke veroordeling is uitgesproken verder niet meer zichtbaar zouden zijn. Want zichtbaarheid kan ten nadele werken als een jongere een vraag doet voor een Verklaring omtrent het Gedrag.

ZORG VOOR ONDERVOEDE KINDEREN

Dadaab, Kenia - In het noordoosten van Kenia, vlakbij de Somalische grens, ligt het grootste vluchtelingenkamp ter wereld. In Dadaab leven 320.000 vluchtelingen, het merendeel vrouwen en kinderen, die op de vlucht zijn voor geweld en honger in buurland Somalië. Tot op de dag van vandaag komen er nieuwe vluchtelingen aan in het kamp, op dit moment ruim vijfduizend per maand. Omdat het officiële vluchtelingenkamp vol zit, bouwen de nieuw aangekomen vluchtelingen noodgedwongen een hutje op de zandvlakte buiten het kamp.

In de basisbehoeften van de vluchtelingen kan niet worden voorzien. Met name de kinderen zijn hiervan slachtoffer. Stichting Vluchteling is aanwezig in Dadaab en zorgt voor de belangrijkste medische zorg. Prioriteit hierbij heeft de zorg voor ondervoede kinderen. Op een speciale intensive care worden de allerzwaksten opgevangen. Met medicijnen en speciale noodvoeding worden iedere maand honderden kinderlevens gered.

Meer weten? www.stichtingvluchteling.nl

Foto's: Stichting Vluchteling

ILLÉGAL

Wie nog twijfelt over de vraag of het opsluiten van mensen vanwege het enkele feit dat ze illegaal in het land zijn te rechtvaardigen is, moet zeker naar de film *Illégal* gaan kijken. En alle andere mensen krijgen afdoende munitie voor hun standpunt dat dat nooit te rechtvaardigen is. Het is even doorbijten, in het begin, als moeder Tania haar vingertoppen verminkt met een sissend strijkijzer om haar vingerafdruk definitief onherkenbaar te maken. Ze krijgt nieuwe papieren van een Russische maffiabaas en hoopt dan nooit meer met haar vroegere identiteit geconfronteerd te worden. Het gaat de volgende dag al mis als ze van straat wordt geplukt. Ze vecht met de agenten en helpt zo haar zoon te vluchten. Zelf belandt ze in een gesloten detentiecentrum voor migranten die uitgezet dreigen te worden. Er zijn daar ook veel kinderen.

Filmmaker Olivier Masset-Depasse laat woordeloos zien hoe schadelijk het verblijf voor die kinderen is op dat centrum en hoe de gevangenen zichtbaar de wanhoop nabij zijn. Bij de presentatie van de film op het Movies that Matter filmfestival benadrukt de regisseur dat hij geen activist is, maar toevallig op twaalf kilometer van een vreemdelingengevangenis woont. Hij had gehoord dat daar onschuldige kinderen en hun ouders vastzaten en is

op onderzoek uitgegaan. Het resultaat van dit onderzoek, *Illégal*, is verpletterend overtuigend. In een debat na afloop bleek dat de toeschouwers hevig geëmotioneerd waren; ze spraken van woede, verdriet, machteloosheid, maar vooral van schaamte.

Illégal - Olivier Masset-Depasse
In verschillende filmtheaters nog te zien:
<http://www.amstelfilm.nl/>
(foto: ©Versus production)

BLIJF!

Blijf! is een Nederlandse jeugdfilm over de vriendschap tussen Milad en Lieke. Milad dreigt teruggestuurd te worden naar Iran. Lieke en Milad zijn elf jaar en al de helft van hun leven vrienden. Dan komt het bericht dat Milads familie terug moet naar Iran, omdat hun verblijfsvergunning definitief is afgewezen. Milads klas komt in actie. Lieke belt de minister. Maar op een dag is Milad weg. Lieke vindt hem op hun geheime plek. De problemen stapelen zich in sneltreinvaart op: de politie zit hen op de hielen en Lieke en Milad slaan op de vlucht. Op de vlucht voor het Nederlands asielbeleid.

Blijf! - Lourens Blok
Op internet nog te zien <http://www.ncrv.nl/ncrvgemist/22-1-2011/blijf>

KROKODILLEN

De Afghaanse Hazara Enayatollah is tien jaar als hij in zijn eentje aan een duizenden kilometers lange reis begint op zoek naar veiligheid. Op verschillende plekken heeft hij met uitbuiting te maken, zoals in Iran. Zo vertelt de handelaar hem: 'Ten eerste - ik breng jullie waar ik wil. Ten tweede - jullie werken waar ik wil. Ten derde - vier maanden lang vang ik jullie loon.' Enayatollah sjouwt op een bouwplaats waar hij ook slaapt. Daar gaat het al bijna mis als hij wordt opgepakt door de Iraanse politie en terug naar Afghanistan wordt gebracht. Hij en zijn lotgenoten worden kaalgeschoren. Daarmee zijn ze ook herkenbaar voor de smokkelaars: 'Herat zit vol handelaren in afwachting van gerpatriëerden. Je bent nog niet door de agenten afgeranseld of daar grijpen ze je al en brengen je terug naar Iran.' Daar moet dan weer eerst gewerkt worden om de reissom terug te betalen. Uiteindelijk belandt Enayatollah in Italië, waar zijn tweede leven eindelijk kan beginnen en hij begint te geloven dat zijn moeder gelijk had met de levensopdracht waarmee ze hem de wereld in stuurde: het is de moeite waard om te leven.

In de zee zijn krokodillen. Het waargebeurde verhaal van Enayatollah Akbari - Fabio Geda - Amsterdam, Arbeiderspers
ISBN 978 90 295 7357 3

All Right!

Maisam (14) en Soheila (16) hebben een verblijfsvergunning! Na tien jaar zenuwen en stress en tien verhuizingen naar weer een ander asielzoekerscentrum. 'Het was best moeilijk om steeds opnieuw vrienden te maken', zegt Maisam in gebarentaal, die Soheila verwoordt. Maisam is doof. Maisam en Soheila wonen nu voor het eerst in een gewoon huis, in Assen. 'Het is heel erg fijn om niet meer met zoveel mensen samen te moeten wonen', zegt Soheila.

In februari bezochten Maisam en Soheila Defence for Children, samen met hun begeleiders Harrie en Dirkje Muntendam, die het gezin al acht jaar lang met raad en daad terzijde staan. Ze brachten een mooie verrassing mee. Harrie en Dirkje waren onlangs veertig jaar getrouwd. De gasten van dat feest brachten geld bijeen voor de helpdesk van Defence for Children. 'Fantastisch dat jullie je zo inzetten voor vluchtelingen', zei Aloys van Rest, directeur van Defence for Children, 'onze helpdesk draait op mensen zoals jullie die ons steeds maar blijven mailen en bellen over kinderrechtschendingen.'

Maisam en Soheila kunnen eindelijk aan hun toekomst gaan denken. Soheila volgt een opleiding zorg en welzijn en wil verder studeren voor apothekers-assistente. 'Ik wil graag fietsenmaker worden', zegt Maisam, 'eigenlijk wou ik automonteur worden, net als mijn vader, maar omdat ik doof ben is dat wat lastig. Je moet wel de motor kunnen horen.'